Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 10 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 29/1629 | Łódź, Niedziela 3 lutego 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כג שבט תרפ"ט | Nr. 29 1629

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

דער רושם פון מארד

גאנץ לאדז הערט נישט אויף צו רעדן וועגן דער שרעקליכער טראגעדיע

איז טאקי דער מערדער טשעשינסקי געווען א מייסטער אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור“?

דער געוואלדיגער רושם אין שטאט צוליב דעם מארד פון דעם דירעקטאר פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור“, דעם זוהן פון פרעזעס אסקאר קאהן, איז נישט נאר פעראיבער, נאר פערקעהרט — האט זיך נאך מעהר פערשטארקט.

די פערשידענע ווערסיעס, וואס געהען ארום וועגן דעם מארד ווערען אומעטום קאמענטירט, און יעדער דריקט אוים די פערראכטונג צוליב די סעטאדען פון אזא מין ומערדערליכען קאמף ביים אויסדריקען וועלכען ס'איז פראטעסט, אדער פער־פערביטערונג.

וועגען דעם עצם־געשעהעניש דערוויסען מיר זיך

נאך פאלגענדע פרטים:

דאנערשטאג, ארום 10 א זייגער אין אווענד ווען אין דער שפינערייאפטיילונג אין דער „ווידזע־ווער־מאנופאקטור“, וועלכע געפינט זיך אויף ראקא־טשינער שאסיי האט זיך געענדיגט די ארבייט, האט זיך דירעקטאר אלבערט קאן אויפגעזעצט אויפ'ן טראמוואי נומער 10 און צוגעפאהרען ביז עק טארגאווא און ווארני רינעק, און פון דאנען האט ער אנגעהויבען צו געהען צופוס צום פאלאץ אויף טארגאווא 61.

פערבייגעהענדיג דאס הויז נומער 51 איז פון דארט ארויסגעשפרונגען א יונגערמאן מיט א רע־וואלווער אין האנד, זיך דערנעהנטערט צו דירעקטאר אלבערט קאהן און אנגעהויבען אויף איהם

בסדר צו שיסען.

די ערשטע קויל האט קאנען געטראפען אין דער לינקער האנד, די צווייטע איז אריין אין בוי־עס־טאש און איז געבליבען שטעקען אין די פערשידענע פאפירען, וועלכע קאהן האט געהאט ביי זיך, די איבריגע 4 האבען געטראפען קאנען אין בויך, און די דאזיגע זענען געווען די שטערבליכע.

קאהן, זעהט אוים, האט זיך שוין

ביים ערשטען שאס געמוזט אריענטירען.

אז מ'פיהרט אוים אויף איהם אן אנפאל, ווייל ער האט גלייך ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער, און שוין ליגענדיג אויפ'ן נאס מיט 5 קוילען אין קער־פער, האט ער בעוויזען איינמאל אויסצושיסען, צו־פעליג האט די קויל געטראפען דעם מערדער אין בויך.

אין נאס איז געווען פוסט און ארום איז

קיינער נישט געווען.

ערשט דאס אפהילכען פון דער שיסעריי און די הולפס־רופען פון דעם שטערבליך־פערוואונדעטען האט צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט פון עטליכע מענשען, וועלכע זענען צוגעלאפען צום ארט, וואו ס'איז געלעגען דער שטארבענדער אלבערט קאהן.

דער ערשטער איז צוגעקומען א געוויסער מאריאן קוביצקי, וועלכער האט געקענט דעם די־רעקטאר קאהן פון זעהען, און צוזאמען מיט א דערכגעהענדען יודען, אונטער'ן ארעם, צוגעפיהרט קאנען אין פאלאץ, וועלכער האט זיך געפונען 50 מעטער ווייט פון ארט פונ'ם מארד.

אהין איז תיכף ארויסגערופען געווארען די פאנאטאווע, וועלכע האט דעם פערוואונדעטען אפ־געפיהרט אין „אוניטאס“־שפיטאל, וואוהין עס זע־נען ארויסגערופען געווארען

4 כירורגען,

וואס זענען צוגעטרעטען ארורכצופיהרען די נויטיגע אפעראציע, כדי צו ראטעווען דעם פערוואונדעטען דאס לעבען.

די ערשטע אפעראציע אויף דער האנד האט זיך איינגעגעבען און די קויל איז ארויסגענומען געווארען, דער פערוואונדעטער האט אבער כסדר פערלוירען די כוחות, און ס'איז געזען א בעזונדער־

די דאקטוירים האבען זיך רעזידירט צו נעהמען

דאס בלוט פון ד"ר. מאקס קאהן

ליידער האט מען עס שוין מעהר נישט געדארפט, ווייל דער פערוואונדעטער האט אנגעהויבען גוססע'ן און ארום 2 א זייגער איז דירעקטאר אלבערט קאהן געשטארבען פון די וואונדען, וואס ער האט בעקומען פון דער מערדערישער האנד.

אין „אוניטאס“ איז די גאנצע צייט אנוועזענד געזען דער פאטער פון ערמארדעטען אסקאר קאהן, דער ברודער מאקס קאהן, פארשטעהער פון דער פאליציייאישער מאכט און א מיטארבייטער פון „נייעם פאלקסבלאט“.

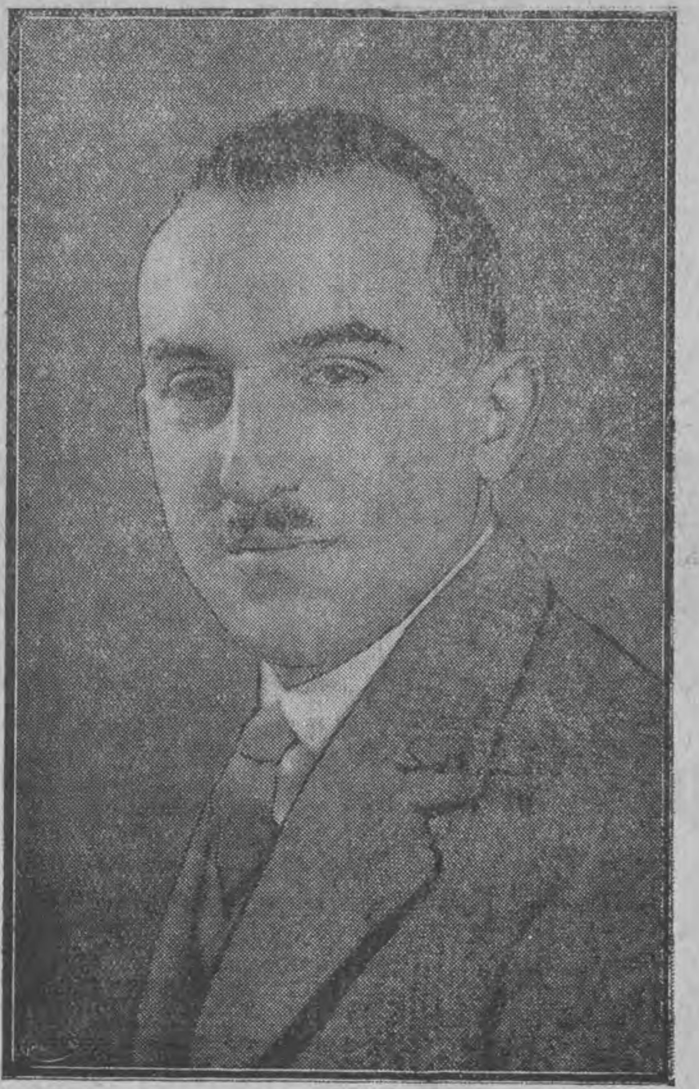

דער ערמארדעטער דירע־טאר אלבערט קאהן.

טע מורא, אז דער פערוואונדעטער וועט נישט איר־בערהאלטען די צווייטע אפעראציע.

די איינציגע עצה איז דעריבער געווען א בלוט־טראנספוזיע, וואס זאל שטארקען דעם קראנקען.

דער „נייער פאלקסבלאט“ איז געווען די איינ־ציגע צייטונג, וועלכע האט איבערגעגעבען וועגען דעם, אז דער פרעזעס אסקאר קאהן און ד"ר. מאקס קאהן האבען ערקלערט זייער גרייטקייט צו געבען זייער בלוט, כדי צו ראטעווען דעם קראנקען.

די ידיעה וועגען דעם אפשטארבען פון ד"ר. אל־בערט קאהן האט, ווי א דונער געטראפען די אנ־וועזענדע און בעזונדערס דעם פרעזעס אסקאר קאהן, וועלכער איז געווארען פערצווייפעלט.

פרעזעס קאהן

האט אויסגעדריקט זיין ווילען, אז די לויה זאל פארקומען נאך פרייטאג, און זי איז טאקע בעשטימט געווארען אויף 12 א זייגער מיטאג פון „אוניטאס“־שפיטאל.

צו דער בעשטימטער צייט האבען זיך פאר'ן שפיטאל אנגעהויבען זאמלען

טויזענטער מענשען,

צווישען די מלוים האט מען געזעהען די אנגע־זעהענסטע לאדזער אינדוסטריעלער ווי שייבלער, גראהמאן, גייער און אנדערע.

פלוצלונג איז אבער אנגעקומען א

פעראָרדנונג פון דער פראקוראטור,

אז דער ערמארדעטער זאל איבערגעפיהרט ווערען אין פראזעקטאריום.

די פעראָרדנונג איז תיכף אויסגעפיהרט גע־ווארען און די לויה איז פארגעקומען מיט 2 שעה שפעטער פון לאנקאווא גאס.

די לויה

איז, לויט'ן ווילען פון אסקאר קאהן געווען זעהר א בעשיידענע און לויט'ן יודישען ריטואל.

אויפ'ן ארון זענען געווען נאר עטליכע קרענץ פון די מייסטערס און אנגעשטעלטע פון דער „ווידזע־ווער מאנופאקטור“.

ביים אראבלאזען דעם ערמארדעטען אין קבר, האט די שוועסטער פון דעם ערמארדעטען פרוי באסאק געחלשט, די פאנאטאווע פון לינת־הצדק, וועלכע איז מיטגעפאהרען מיט דער לויה האט איהר ערטיילט הילף.

קדיש האט געזאגט דער פאטער פון פער־שטארבענעם ה' אשר קאהן.

דער מערדער

איז דערווייל מיט דער קויל אין בויך אוועק פונ'ם ארט, וואו ער האט אויסגעפיהרט זיין שרעקליך פערברעכען אין דער ריכטונג פון גלובנא גאס ביז צו דער קילינסקי און דארט איז ער אריין אין בנין פון אויספארשונגס־אמט זיך געמאלדען צום דיזשו־רירענדען פאליציי־אפיציר, איהם דערצעהלט וועגען מארד, אוועקגעגעבען דעם רעוואלווער און נאך בעוויזען צו זאגען, אז ער הייסט עדוארד טשעשינסקי 21 יאהר אלט און וואוינט אויף בזשעזשינער 58, אין

אויספארשונגס-אמט

האט מען תיכף וועגען דער געשעהעניש מודיע גע־ווען דעם קאמענדאנט ניערזשעלסקי, אויבער קאמי־סאר ווייער, פראקוראר מארקאווסקי, וועלכע זענען גלייך געקומען אין אמט.

דעם פערוואונדעטען מערדער האט די פאנא־טאווע אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא גאס. דארט האט מען אין דערזעלבער צייט, ווען ד"ר. אלבערט קאהן איז געשטארבען אין „אוניטאס“ ארורכגעפיהרט אן אפעראציע איבער טשעשינסקי'ן. און דער פערוואונדעטער איז איינגעשלאפען.

די אפעראציע האט זיך איינגעגעבען

ער האט זיך אויפגעכאפט ערשט האלב 11 אינדערפריה און איז געווען פולשטענדיג ביים בע־וואוסטזיין.

אין שפיטאל זענען דאן אנגעקומען קאמענדאנט ניערזשעלסקי און אויבער־קאמיסאר ווייער, וועלכע האבען אנגעהויבען דעם פערהער.

ווי מ'ניט איבער האט טשעשינסקי אפגעגעבען

פאלגענדע ערקלערונג:

ער האט א שוואגער האקע, וועלכער ארבייט

(ווייטער זעה 8־טע זייט).

דאנקזאגונג.

די אלע, וועלכע האבען אפגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער אונ־פערגעסליכען זוהן, ברודער און שוואגער

נ"ע

אלבערט קאהן

ווי אויך די אלע, וועלכע האבען אונז ארויסגעוויזען אזוי פיל מיטגעפיהל, דריקען מיר אויס פון טיפסטען הארץ דעם אינניגסטען דאנק.

די עלטערן און פאמיליע.

W dniu 31 stycznia 1929 r. zginął tragicznie

B. P.

ALBERT KON

Dyrektor Zarządu Widzewskiej Manufaktury Sp. Akc.

Pamięć o przedwcześnie zgasłej ofierze obowiązku na zawsze w sercach naszych zachowamy!

Personel Widzewskiej Manufaktury, Sp. Akc.

4187

טיף געריהרט דורך דעם טראגישען טויט פון

נ. ע.

אלבערט קאהן

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דעם הויכגעעהרטען ה' פרעזעס
אסקאר קאהן און זיין פאמיליע

די פערוואלטונג

פון דער טעקסטיל-אקצ.-געזעלשאפט
„נ. איטינגאן און קאמפ.".

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאג-צו-נאכטס געשטארבען אין עלטער פון 48 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ"ע **פנחס** בן ר' **ישראל** ז"ל **פלום**

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, 12 א זייגער בייטאג פון ראדאגאשטשער שפיטאל, צו וועלכער אלע מתפללים פון סאקאלאווער שטיבעל ווערען געבעטען צו קומען און אפצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

Dnia 3 b. m. o godz. 12.30 w południe jako w rocznicę śmierci

B. P.

Leony Poznańskiej

odbędzie się w Synagodze Szpitala Żałobne nabożeństwo na które zaprasza

Zarząd Szpitala Starozakonnych fund. małż. Poznańskich w Łodzi.

צום אפפאהר פון אונזער פרעזעס

ה' מאיר אוניקאווסקי

קיין וויען אויף קורציע

ווינשען א הערצליכען פאהרט=געזונד און א באלדיגען, געזונדען צוריקקעהר

די פערוואלטונג פון

יוד. געפליגעל-הענדלער-פעראיין

אין לאדז, פאמארסקא 17.

4205

אשטוב און א קוך ווערט געזוכט.

אפערטען אין אדמינ. פאר ליטערע „H. B."

דעם ה'

פנחס פרידמאן און פרוי

ווינש איך צוליב די בר=מצוה= פייערונג פון זייער זוהנדעל ידידי' אז זיי זאלען איהם מגדל זיין בתוך רחבה.

איסר העכט.

אכטונג, שטעפער-מייסטער!

אלע שטעפער=מייסטער, מיטגלידער און נישט=מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען אויף דער זעהר וויכטיגער

פאר=פערזאמלונג

וואס קומט פאר היינט זונטאג, דעם 3-טען פעברואר ד. י. פינקטליך 7 א זייגער אווענד אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער-קלוב, פאלודניאווע 4, מיט פאלגענדער טאגארדנונג: 1) קאאפעראטיוו, 2) קרעדיט-שאך, 3) פאך-לאגע, פערשידענעס.

די פערוואלטונג.

אכטונג, געעהרטע קונדשאפט!

דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז מיט'ן היינטיגען טאג איז מיין

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

פון בזשעזשינער 69 איבערטראגען געווארען אויף

30 פראנציסקאנער 30

און עמפפעהלט זיך ווייטער דעם ג' פובליקום מיט אכטונג

קונסט=פאטאגראפישער אנשטאלט

„PARISIEN"

30 FRANCISZKAŃSKA 30

אונזערע ליבע פריינד

פרל. אנדזשא קעסעל

צו איהרע תנאים

מיט ה' אלתר וואלהענדלער

אונזערע בעסטע וואונשען.

משה און בער פולאווער,

י. יוסטין קאלמוס.

צו דער חתונה פון אונזער פריינד

פרל. מאניא מאשקאוויטש

מיט ה' חיים באהם

גראטולירען הערצליך און ווינשען א גליקליך צוזאמענלעבען

עקיבא לאנגלעבען און פאמיליע.

קליינהענדלער-פעראיין פון האלעס און מערק

אין לאדז, אגראדאווא 10.

זונטאג, דעם 17-טען פעברואר ד. י., 4 א זייגער נאכמ. קומט פאר די

יערליכע אלגעמ. פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פארזיצער און א בייזיצענדען; 3) טעטיגקייטס בעריכט פאר'ן יאהר 1928; 4) קאסע-בעריכט פאר'ן יאהר 1928; 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 6) פערשידענעס.

בעמערקונג: די פערזאמלונג וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער. :—: איינטריטס-קארטען גיט ארויס די פעראיינס-קאנצעלאריע אין די ביורא-שעה'ן.

4189

יאהרג. 3 פעברואר 1929

„נייער פאלקסבלאט"

יאהרג. 3 פעברואר 1929

מלוכה־אונטערנעהמונגען און רעוויזיע פונ'ם שטייער־סיסטעם.

די גענעראל־דעבאטע איבער'ן בודזשעט האט זיך מיט מזל איבערגעטראגען אין סיים. דא ווערען די אויסדערוועהלטע פארשטעהער פון פאלק צום ערשטען און צום לעצטען מאל צוגויפנעהמען זייערע טענות און פארשטעלען זיי פאר'ן קליין הויפעל פוסקים, וואס וועט מיט ערנסט און ווירדע אויסהערען זיי, כראוי פאר מלוכה־פיהרענדע לייט, און וועלען זיך ווייטער מיט'ן זעלבען ערנסט און מיט דער זעלבער ווירדע טאן דאס זייעריגע. און עס איז נישט צו מקנא זיין די אויסדערוועהלטע פון פאלק, וואס האבען על רגל אחת ארויסצוזאגען די גאנצע „תורה" זייערע, די „תורה", וואס איז אויסגעוועהטינט געווארען אין טאג־טעגליכען לעבענס־קאמף.

אהן ספק געהערט צו די פראגען, וואס וועהטיגען שטארק דעם בירגער און ווארפען זיך איהם אן עקשנות'דיג יעדען טאג, די פראגע פון די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען.

דער מלוכה־בודזשעט איז צוזאמענגעשטעלט פון הוצאות און הכנסות. דריי קוואלען זענען פערהאן, פון וואנען די רעגירונג שעפט די מיטלען אויף אויסצוהאלטען די מלוכה. 1) די טעטיגקייט פון די מלוכה־בעאמטע לטובת דעם איינצעלנעם בירגער, דעם יחיד, פאר וועלכע די מלוכה נעהמט פערשידענע אפצאהלען, ווי שטעמפעל־אפצאהל, געריכטס־טאקסע א. א. 2) די הכנסות פון דעם פערמעגען און פון די איינקונפטען פון יעדען בירגער. יעדער איז מחויב צו בעשטייערן זיך לטובת דער מלוכה, וועלכע שאפט די בעדינגונגען פאר זיין ענטוויקלונג. 3) די הכנסות פון דעם מלוכה'שען פערמעגען.

די מלוכה איז פוילען איז די בעזיצערין. זי פערמאגט אנ'אונגעהויערען רייכטום פון נאטירליכע אוצרות, וועלכע לאזען זיך גאר אפשאצען, אבער נישט עקספלאאטירען, צוליב דעם, ווייל פוילען בעזיצט נישט אין איצטיגען מאמענט די געהעריגע געלד־מיטלען, וועלכע זענען דערצו נויטיג. זי בעזיצט אבער אויך א ריזיגען פערמעגען, וועלכער לאזט זיך דווקא יא עקספלאאטירען, און וועלכען די רעגירונג פערוועגדעט טאקי יא, ציהענדיג פון איהם איינקונפטען.

פוילען האט אפ'געירשנ'ט נאך די אקופאנטען א רייכען באהן־פארק, וואס ווערט איצט געשאצט אויף 5—4 מיליארד זל. די מלוכה האט אין איהר בעזיץ 31,5 פראצענט פון אלע וועלדער. זי פערמאגט ריזיגע נאפט־ און קוילען־אונטערנעהמונגען, אונגעהויערע זאלץ־רייכטימער, אייזען־הוטעס א. א. און וואס ווייזט זיך ארויס? דאס ריזיגע פוילישע מלוכה־פערמעגען ברענגט אריין דער מלוכה־קאסע די נישטיגע סומע פון 180 מיליאן זלאטעס. אזא סומע פיגורירט אין בודזשעט אויפ'ן חשבון פון 1929[30. פאראיאהרען האט מען אין בודזשעט אריינגעשטעלט א סומע פון 156 מיליאן (וואס וועט, דאכט זיך נישט אריינפליסען במלואו), הייסט דאס, אז די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען הויבען אן צו פראגרעסירען, זיי וועלען איצט ברענגען „מעהר" ווי מיט א יאהר צוריק.

די רעגירונג וועט זיך מן הסתם פערופען אויף דעם, אז פיל אונטערנעהמונגען האבען אנ'אלגעמיינעם ציל, די טובה פון דעם כלל. אמת מיר האבען פיל אזעלכע אונטערנעהמונגען, דרוקערייען צו דרוקען באנקנאטען, פאבריקען צו מאכען געוועהר און אנדערע זיי שלינגען נאר איין הוצאות, פון קיין הכנסות קאן דא בכלל קיין רייד נישט זיין. אבער... די רעגירונג פערוואלטעט מיט צעהנדליגער אונטערנעהמונגען, האנדעלס־, אינדוסטריעל, בערג־ און היטעס־אונטערנעהמונגען, וואס זענען קאמערציאליזירט און ווערען געפיהרט ווי פשוטע פריוואטע געשעפטע. מיט וועלכע זיי קאנקורירען געגוי לויט אלע כללים פון קאנקורענץ. די אלע אונטערנעהמונגען (דא קומט נישט בחשבון די באהן און די וועלדער) ברענגען אבער לויט'ן בודזשעט נישט מעהר ווי 6 מיליאן מיט 370 טויזענד זל. ריינעם געווין. אויף דעם וועט די רעגירונג קיין פערענטפערונג נישט געפינען. סייהען דאס, אז די בעאמטען־געהאלטער שלינגען איין יעדען פעראיבעריגטען גראשען, אז די אדמיניסטראציע־הוצאות זענען צו־הויך, אז פיל אונטערנעהמונגען זענען פערפאכטעט צו פריוואטע אונטערנעהמער פאר גראשענס, אז די ווירטשאפט איז א שלעכטע א. אז. וו.

און מען דארף נישט פערגעסען, אז די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען זענען דאך דער בן־שעשועים פון דער רעגירונג. ז ייזענען די איינציגע „פריוואט־ווירטשאפטליכע" געשעפטס־אונטערנעהמונגען, וואס געניסען כמעט אליין פון די העכסטע און בילינסטע קרעדיטען. בלויז אין באנק פאר פאלקס־ווירטשאפט האבען זיך די עטליכע צעהנדליג קאמערציאליזירטע אונטערנעהמונגען (חוץ די באהנען און וועלדער) פערשולדיגט אויף 74 מיליאן. פאר זייער טובה ווערען געשאפט ספעציעלע פאנדען ביי יעדער געלעגענהייט, ווי דער א. ג. פאנד „עף" פון דער סטאביליזאציע־הלואה, זיי געניסען פון פריווילעגירטען משאות־טאריף, צאהלען נישט קיין שטייערן א. ד.ג.

און וואס איז דער פועל יוצא? די הכנסות זענען נישטיגע, דערצו פערקלענערען זיי זיך כסדר. אין פערלויף פון די דריי פערטעל יאהר פון פערגאנגענעם יאהר האבען זיך די הכנסות פערקלענערט אויף גענוי 40 פראצענט. און דאס אין א צייט, ווען די רעגירונג איז בעהערשט פון א ווייטגעהענדען „פריוואט־ווירטשאפטליכען" קורס!..

גענו. מיניסטער מיכאלסקי האלט, אז ווען די ווירטשאפט אין די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען וואלט געווען מעהר ראציאנעל, וואלטען די איינקונפטען געשטיגען לייכט אויף עטליכע הונדערט פראצענט, וואס דאס וואלט געהאט פאר א בעדייטונג פאר אונזער ווירטשאפטליכען לעבען, איז איבעריג צו דערצעהלען. וואלט די רעגירונג געהאט גרויסע הכנסות פון דעם מלוכה'שען פערמעגען, וואלט זי דאך געקאנט ענטלאסטען דעם שטייער־צאהלער. ערשט דעמאלט וואלט געקאנט זיין א רייד וועגען רעפארמירען די שטייערן, און אפילו וועגען בעזייטיגען לגמרי דעם אומזאץ־שטייער.

אויב דאס רעפארמירען דעם שטייער־סיסטעם איז אנ'ערנסטע פראגע סיי פאר דער רעגירונג און סיי פאר דער געזעלשאפט, ד. ה. פאר'ן שטייער־צאהלער (נישט תמיד איז אפילו דער קראנקער תופס זיין קרענק), מוזען זיי ביידע לענקען די אויפמערקזאמקייט אויף דעם, אז די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען זאלען אין די נאהענטסטע יאהרען אנהויבען אריינברענגען אין דעם מלוכה־אוצר דאס, וואס זיי זענען ביכולת אריינצוברענגען.

נישט אין א קליינער מאס איז די רעוויזיע פון אונזער שטייער־סיסטעם אפהענגיג פון דער רעוויזיע פון דער פאלשער ווירטשאפט אין די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען.

מאג. ש. בונין.

די גרויסע באנק־אפערע אין דייטשלאנד

די לעזער איז שוין פון די קורצע טעלעגראפישע ידיעות בעקאנט דער קראך פון דעם אלטען גרויסען באנק־הויז „לעווענבערג און קאמפ." דער דאזיגער באנקראט איז פערוואנדעלט געווארען אין סענסאציאנעלע געשעהעניש.

די פירמע איז שוין אלט אנ'אכט צעהנדליג יאהר. איינער פון די איצטיגע אינהאבער פון דער פירמע י. לעווין איז גוט בעקאנט אין די רוסישע עמיגראציע־קרייזען און אין די דייטשע פינאנץ־ און בערזע־קרייזען, דער באנקראט גופא איז א געשעהעניש, וואס געהט ווייט ארויס איבער די גרעניצען פון די נארמאלע באנקראטען. דא זענען אויך פארגעקומען קרימינאלע מאטען, (פאלשע וועקסלען) און די הויפטזאך פארוואס, ארום דעם באנקראט איז אויפגעהויבען געווארען אזא שטארקער טומעל — אין דער אפערע זענען פערמישט אויסלענדער.

די ידיעות, וואס ווערען געבראכט אין דער בערלינער פרעסע, זענען נישט אלע מאל גענוי. מ'רעדט וועגען 300 טויזענד מארק און וועגען 3 מיליאן מארק און ביידע ציפערען זענען, נאטירליך, נישט ריכטיג. אמת איז, אז אזעלכע וועקסלען זענען איצט פערהאן אין אומלויף אויף אנ'ערך פון 1 מיליאן מיט 500 טויזענד ביז 1 מיליאן מיט 800 טויזענד מארק. די צאהלונגס־טערמינען זענען נאך נישט אנגעקומען, און מ'קען נאך דערווייל נישט פעסטשטעלען גענוי די סומע. אבער מ'רעדט שוין אפילו, אז אזעלכע וועקסלען זענען אויסגעשטעלט ביז אויף 4 מיליאן מארק.

לעווין אליין, טראץ די בעהויפטונגען פון איניגע צייטונגען איז נישט געווען קיין קארטען־שפילער און די סיבה פון באנקראט דארף מען נישט זוכען אין האזארט־שפיל, נישט אמת איז אויך, אז לעווין זאל זיין פרוי האבען ארויסגערופען טעלעפאניש פון פאריז נאך די פאריגע וואך: ערשט דעם לעצטען זונטאג איז צו לעווינ'ס פרוי געקומען א שליח פון פאריז, וועלכער האט איהר דערצעהלט דעם אמת וועגען דער קאטאסטראפע, וועגען וועלכער זי האט גארנישט געוואוסט, און זי איז רעמועלבע

(קארעספאנדענץ פון בערלין).

טאג ארויסגעפאהרען קיין פאריז, כדי אין אזא שווערען מאמענט צו זיין נעבען דעם מאן. אבער ווי ס'געהען קלאנגען, האט זי איהם שוין אין פאריז נישט געטראפען דאס אומוואנדערען פון לאנד קיין לאנד איז פאר די לעווינס נישט שווער, ווייל זיי זענען בירגער פון... דער דרום־אמעריקאנישער רעפובליק ניקאראגוא.

די לעצטע פאר יאהר האט זיך לעווין געהאלטען אין דער זייט פון די עמיגראציע־קרייזען און האט פערקעהרט מיט די דייטשען. אמאל האט מען אויף איהם געלעגט האפנונגען ווי אויף א געלערנטען.

זייענדיג א יונג, איז ער געבליבען אין פעטערבורג זיך גרייטען צו פראפעסור. אין פעטערבורג הגם ער האט נישט אנגענומען דאס קריסטענטום האט בעלעגט דאס מיניסטער עקזאמען און האט בעקומען אין דער הויפט־שטאט א פריוואט־דאצענטור איבער פינאנץ־רעכט. ער איז געווען מיטארבייטער פון די בעדייטענדסטע פראגרעסיווע צייטונגען, שפעטער אליין געשאפען די „פינאנץ־צייטונג" אין פעטערבורג. די דאזיגע צייטונג, אין וועלכער ס'האט מיטגעארבייט דער דומע־דעפוטאט טיטאוו איז געווען אנ'ערנסטער ארגאן און איז נישט געווען עהנליך צו די צווייפעלהאפטע בלעטלעך, וואס זענען אויסגערעכענט אויף שאנטאזש. און ביי די אלע זיינע פעהיגקייטען און מעגליכקייט פון א וויסענשאפט־קאריערע האט לעווינ'ען געצויגען צו פראקטישער באנק־טעטיגקייט און האט פערנעהמענדיג יונגערהייט א דירעקטאר־אמט אין א נייעם באנק ארויסגעוויזען גרויסע אפעטיטען און א גרויסען פערנעהם.

בעהערשענדיג פריי די דייטשע שפראך האט ער זיך שנעל צוגעפאסט צו די אינפלאציע און צו די סטאביליזאציע אומשטענדען אין דייטשלאנד און האט דארט ענטוויקעלט א באנק־טעטיגקייט אין א גרויסען פערנעהם.

די געשיכטע מיט די פאלשע וועקסלען האט דערפאר אזוי איבערראשט די בערלינער געשעפטס־וועלט, ווייל דאס איז נישט געווען נויטיג לויט דער לאגע פון באנק נישט ס'איז געווען אין דעם מאראקטער פון לעווין, וועלכער איז ביי זיין גאנץ גרויסע ןפערנעהם געווען פארזיכטיג ביז צו פחדנות. ווי די פינאנציעלע קרייזען בעהויפטען האט די באנק נישט שפעקולירט אויף דער בערזע, נישט אנגענומען קיין איינלאגען און האט זיך בעשעפטיגט הויפטזעכליך מיט קאמי־אפעראציעס מיט דער דייטשער טעקסטיל־אינדוסטריע, פערמיטעלט ביי וועקסעל־דיסקאנטא א. אז. וו.

אין בערלין האלט מען, אז די באנק פלעגט פעררינען יעהרליך 300—350 טויזענד זל. און לעווין האט לייכט געקענט דעקען די גרויסע הוצאות, וואס ער און זיין שותף ראפאפארט האבען געמאכט.

אמ.ז ביידע שותפים האבען געשפילט אויף דער בערזע, אבער נישט אויפ'ן חשבון פון דער באנק. צו דאס איז געווען די סיבה פון זייער פערברעכען דארף פעסטשטעלען די איצטיגע אויספארשונג דער פאליציי־קאמיסאר, וואס פיהרט די אויספארשונג. איז ארויסגעפאהרען קיין אויסלאנד, כדי אויסצוהערען די פירמעס, וועלכע זענען געשטאנען אין געשעפטליכע בעציהונגען מיט דער באנק.

אין צוזאמענהאנג מיט דער אפערע רופט מען אן נאך א נאמען פון א געוויסען מאנטאג, דאס זאל זיין א פערטרויאונגס־מאן פון דער באנק, וועמען די אינהאבער האבען אריינגעצויגען אין קרימינאליסטיק, דערווייל איז לעווין פערשוואונדען, נישט אנריהרענדיג די קאסע פון דער באנק, וואס פאר א ראל ס'האבען אי ןדער אפערע געשפילט די אנדערע וועט אויפדעקען ערשט די אויספארשונג, וועלכע קומט איצט פאר.

ק. בערג.

ווי אזוי מען משפט קאמוניסטען פאר מל' זיין זייערע קינדער.

דעם מינסקער „אקטיאבר" שרייבט מען פון וויטעבסק:

„פאר מל זיין די קינדער זענען אויסגעשלאסען געווארען פון דער פארטיי צוויי ארבייטער: סלאנאוו און שענקמאן.

שענקמאן איז אין דער פארטיי פון 1925־טען יאהר, ער האט זיך גערעכענט פאר איינעם פון די בעסטע ארבייטער, געווען א מיטגליד פון דער ביורא אין פארטיי־קעמערל...

האט זיך געדארפט מאכען, אז אויף אנ'אפענער פארטיי־פערזאמלונג פון דער קאמוניסטישער גרופע האט איינער א זאג געטון, אז ער איז שטארק חושד שענקמאנ'ען, אז זיין זוהן איז א גע'מל'טער. שענקמאן האט געלייקענט שטיין און ביין און מיט פעררדרוס א געשריי געטון:

— איהר קענט בעשטימען א קאמיסיע און אויספארשען.

האט די ביורא טאקע געטון. מען האט בעשטימט א חבר, וועלכער האט זיך נישט געפוילט און איז אוועק צו שענקמאנ'ען אהיים און עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער ברית ביי שענקמאנ'ס זוהן איז געווען מיט א יאהר צוריק, אז מ'האט געמאכט א שמועס מיט שענקמאנ'ס פרוי, וועלכע איז א געוועזענע ארבייטערין, האט זי טאקע דערצעהלט, אז דאס האט איהר די מאמע איינגעשמועסט און זי האט נישט געקענט ביישטעהן דעם נסיון.

— איהר ווייסט אבער, אז פאר אזעלכע מעשות שליסט מען אויס פון דער פארטיי?

— איך ווייס, איך פערשטעה, אז מען האט דאס נישט געדארפט טון, איך קען אייך נאר צוזאגען אז אויב איך האב נאך א יונגעל, וועל איך איהם שוין נישט מל זיין.

א הבטחה, נישט קיין שלעכטע.

צי האט שענקמאן געוואוסט, אז זיין זוהן איז גע'מל'ט? יא, ער האט געוואוסט, און אין א משך פון א יאהר צייט האט ער עס בעהאלטען פון דער פארטיי.

א בעסערע מעשה: שענקמאן האט געמאכט פריהער א „רויטען ברית" מיט אלע הידורים, גערופען ארבייטער פון זאוואד, משמח געווען זיך.

ווער האט זיך דאס געקענט ריכטען?

און אט האט איהר די זעלבע מעשה נומער צוויי: סלאנאוו איז שוין אכט יאהר אנ'ארבייטער אויפ'ן זאוואד, א פארטיי־מיטגליד פון 1926־טען יאהר. ביי איהם איז נישט לאנג געבוירען געווארען א זוהן. קומט ער צוגעהן צום סעקרעטאר פון פארטיי־קעמערל:

— חבר, זאלסט וויסען זיין, אז ביי מיר איז געבוירען געווארען א זוהן, האב איך מורא, אז מ'זאל איהם נישט מל זיין, העלף מיר מיט עפעס.

נו, וויבאלד אזוי, האט מען בעשטימט צוויי חברים, וועלכע זענען אוועקגעגאנגען שמועסען מיט דער ווייב, דערצעהלען איהר די שעדליכקייט פון מילה א. אז. וו. דערביי האט מען דעם פאטער מתרה געווען, אז ער זאל זיך נישט פערלאזען אויף ניסים, ער זאל אויך אכטונג געבען.

בקיצור, עס האט געהאלפען ווי א טויטען באנקעס.

דעם יאטעל האט מען מל געווען, א הירוק: דאס ווייב, די שוויגער ארויסגע'גנב'עט, אוועקגעטראגען.

די צוויי צופאלען האבען אויפגערודערט די פארטיי־ארגאניזאציע.

וואס איז כאראקטעריסטיש אין די ביידע פאלען? סלאנאוו האט געוואוסט, אז ביי שענקמאנען איז א גע'מל'ט קינד און האט געשוויגען. דערנאך האט ער גע'מקנה'ט:

— למאי שענקמאן מעג און איך נישט. איניגע פארטיי־מיטגלידער טראכטען זעהר ווענינ וועגען איבערבויען דעם לעבענס־שטייגער, וועגען אריינפיהרען כאטש, וועלכע עס איז סימנים פון קאמוניסטישען שטייגער".

וועגען אריינלאזען קיין ארץ־ישראל 50 יודישע היימלאזע משפחות פון קאנסטאנטינאפאל

ירושלים. (יט"א) די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט אינטערוועניערט ביי דער ארץ־ישראל־רעגירונג וועגען אריינלאזען אין לאנד 50 יודישע היימלאזע משפחות פון רוסלאנד, וועלכע ווארטען שוין א לענגערע צייט אין קאנסטאנטינאפאל אויף אנ'איינרייזע־וויזע קיין ארץ־ישראל.

די פארשטעהער פון דער רעגירונג האבען צוגעזאגט צו מאכען אלע מעגליכע פערלייכטערונגען אין די ראהמען פון די פערפליכטענדע אימיגראציע־פארשריפטען.

2 נייע ציוניסטישע צייטונגען אויף פויליש.

לעמבערג (יט"א) די וואך האבען אנגעהויבען צו ערשיינען אין לעמבערג צוויי נייע ציוניסטישע ארגאנען אין דער פוילישער שפראך. דר. ארנאלד שווארץ. דער פארזיצער פון דער היגער קרן־הקימת צענטראלע האט אנגעהויבען ארויסצוגעבען א ציוניסטיש־פויליש וואכענבלאט „פשעלאם" (איבערברוך).

דער צווייטער ארגאן „טריבונא סיאניסטיטשנא")ציוניסטישע טריבונע", ווערט ארויסגעגעבען פון דער ציוניסטישער לאנדעס־פעראייניגונג „ירדניה.

דער סאסנאווצער רב קויפט ערד אין ארץ־ישראל.

ירושלים, (י.ט.א.) דא איז אנגעקומען פון פוילען הרב שלמה הגוף ראבינאוויטש פון סאסנאוויץ. הרב ראבינאוויטש האט בדעה צו קויפען פאר זיך און זיינע מקורבים א בעדייטענדען ערד־שטח אין ארץ־ישראל און פלאנצען דארט פאמעראנצען־פלאנטאציעס.

דער באראן, וואס האט ערמארדעט זיין פרוי
ער איז א ג. בעהעלפער, זי — א יודישע טאכטער.

שוין עטליכע וואכען, אז בודאפעשט קאכט מיט דעם גרויסען סענסאציאנעלען פראצעס פון יודישען דאקטאר בעלא ערדעלי, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אז ער האט ערמארדעט זיין פרוי, די יודישע שוישפילערין און בעריהמטע שעהנהייט אננא פארגאטש. דער מארד איז בעגאנגען געווארען אין מילשטאט, אין די אלפען-בערג פון עסטרייך.

אננא פארגאטש איז דארטען אויפגעטראטען אין דייטשען שטאט-טעאטער. זי איז געווען א בעריהמטע שעהנהייט. מאדע-זשורנאלען האבען געדרוקט איהרע בילדער, די צייטונגען האבען וועגען איהר געשריבען לאנגע ארטיקלען. ווען זי איז אנגעקומען אין מילשטאט, אין איהר עלעגאנטען אויטאמאביל, האט דאס פובליקום איהר נאכגעווארפען בלומען.

דאס אלעס איז, נאטירליך, ביי דער בעריהמטער שוישפילערין קיין נאווינע נישט געווען.

אננא פארגאטש שטאמט פון א זעהר ארימער פאמיליע. איהר פאטער, מאיר משה פארגאטש, איז געווען אן'ארימער שמש אין בודאפעשט. ער האט געהאט זעקס טעכטער, אלע ערוואקסענע, כאטש נעהמט און פיהרט זיי אלע אויף איינמאל אונטער דער חופה.

חנה'לע, די יונגסטע טאכטער, איז טאקע געווען זעהר א חנ'עוודיגע און א געראטענע מיידעל, וועלכע האט געקענט זעהר שעהן זינגען, אבער קיין סך ברויט האט דער ארימער שמש נישט געהאט צו געבען עסען זיין טאכטער. די שעהנע חנה'לע איז אנגעקומען אלס א דינסטמיידעל ביי א חזן.

עס האט זיך אין איהר פערליבט דעם חזן'ס א משורר, וועלכער איז אויך געווען א זינגער אין א כאר פון יודישען טעאטער. אזוי ווי חנה'לע איז געווען א שעהן מיידעל און זינגען האט זי אויך געקענט, האט מען איהר אויך צוגענומען פאר א כאריסטקע אין יודישען טעאטער און עס איז איהר שוין געגאנגען א ביסעל בעסער. האט אבער איהר געליבטער געהאט א ביטערע טבע: ער איז געווען א שטיקעל שכור. ער האט פערשכור'ט און פערשפילט אין קארטען סיי זיינע אייגענע שכירות און סיי זיין געליבטער'ס. דאן האט ער זיך ליב געהאט צו שלאגען, און אז שוין שלאגען, איז איהם חנה'לע געווען געהענטער ביי דער האנד. זי איז ארומגעגאנגען ברוין און בלוי פון זיינע קלעפ. ענדליך איז זי ענטלאפען פון איהר געליבטען כאריסט און זיך פערדונגען אלס כאריסטקע אין אן'אונגארישען טעאטער. דא האט מען איהר שוין געגעבען צו שפילען קליינע ראלען, און חנה'לע דעם שמש'ס האט זיך שוין א נאמען אננא. מען האט אין איהר ענטדעקט א גרויסען שוישפילערישען טאלאנט און זי איז געווארען א שטערען אויף דער ביהנע פון בודאפעשטער טעאטער. זי איז אויך אויפגעטראטען אין ווין אין פערשידענע ראלען, דערהויפט אין בעריהמטע אפערעטעס. זי איז געווארען דאס, וואס מען רופט אן אין טעאטער-קרייזען אין אייראפע, א „דיווא" (קעניגין פון אפערעטען). זי האט זיך געבאדען אין בלומען און בריליאנטען. אז אננא פארגאטש איז ארויס אויף דער ביהנע מיט נאקעטע פיס און א בריליאנטענע קרוין אויפ'ן קאפ, האט זי טאקע געשטראהלט פון שעהנקייט, דאס פובליקום האט איהר בעשאטען מיט אפלאדיסמענטען און די טעאטער-קריטיקער זענען ממש ארויס פון די כלים פון גרויס בעגייסטערונג, איהר ערפאלג איז געווען א געוואלטיגער און די „קונסט" האט געבליהט, געוואקסען ווי אויף הייוועז. אננא פארגאטש'ס קאריערע איז געווען א געמאכטע. די רייכסטע אריסטאקראטען און נאבעלסטע קאוואליערען האבען געלעגט זייער ליבע צו איהרע פיס.

עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז אננא פארגאטש האט פערגעסען, אז זי איז אמאל געווען אן'ארים דינסט מיידעל ביי א חזן, א כאריסטקע אין יודישען טעאטער, און א כלה פון א שכור, וועלכער האט זי געשלאגען דריי מאל א טאג. איצט האט זי געוואלט הייראטען נאר א רייכען קריסטליכען גראף. האט זי טאקע אויסגעקליבען איינעם פון איהרע פערעהרער, דעם רייכען קאוואלער, באראן בעלא פאן ערדעלי, און מיט איהם געהייראט און געלעבט א שטיק צייט גליקליך און צופרידען.

עס האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז אננא פארגאטש איז אפגענארט געווארען. ווארים דער מאן, וועמען זי האט געהייראט, איז נישט געווען קיין באראן, נאך מעהר, ער איז אפילו קיין קריסט נישט געווען, נאר א פשוט'ער יוד, וועלכער האט זיך בלויז ארויסגעגעבען פאר א באראן. ער איז געווען א דאקטאר, אבער אויך דער דאקטאר-טיטול איז געווען א פאלשער. ער האט דעם דיפלאם געקויפט פאר געלד.

מען מוז אבער זיין גערעכט צו אננא פארגאטש און זאגען, אז כאטש זי האט געגלויבט, אז זי הייראט א קריסט, האט זי אליין פונדעסטוועגען זיך נישט געשמד'ט, ווי עס טוען געוועהנליך אלע יודישע שוישפילערינס, פערקעהרט, זי איז געבליבען זעהר פרום און פלעגט אפהיטען יודישע דינים און פאסטען יום כפור. איהר פאטער, דעם ארימען שמש, פלעגט זי אונטערשטיצען מיט געלד און אמאל האט זי איהם געהאלטען א שטיק צייט ביי זיך אין הויז, כאטש ער האט געטראגען א בעקעשע מיט בארד און פאות.

יא, א יודיש הארץ קען מען נישט שאצען.

די קאריערע פון „באראן" ערדעלי איז אויך אינטערעסאנט. אויך ער שטאמט פון אן'ארימער יודישער פאמיליע פון בודאפעשט. זיין פאטער האט געהאט א קרעמעל פון אלטווארג, און בעלא אליין איז אין דער יוגענד געווען א פרומער יונגערמאן, א בהעלפער אין א תלמוד תורה. אבער אזוי ווי ער האט געהאט א שטיקעל טאלאנט צו שפילען אויף א פידעל, האט ער אוועקגעווארפען זיין שטעלע אלס בעהעלפער און איז געווארען א שפילער אין א דזשעז-קאפעלע אין א בודאפעשטער קאבארעט. א שעהנער יונגערמאן איז ער געווען, נישט קיין פערשלאפענער, און מיט א גלאט צינגעל, האט ער באלד גענומען שטייגען העכער און העכער, ביז ער איז אריין אין די „הויכע פענסטער" פון דער „אריסטאקראטישער געזעלשאפט", וואו ער איז געווארען איינער פון די בעריהמטסטע קארטען-שפילער, וועקסעל-פעלשער, שאמפאניער טרינקערס, פרויען-פערפיהרערס און פעכטערס. יעצט, ביי זיין פראצעס, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ר'איז דער בעסטער פעכטער פון אונגארן. אז ער האט זיך שוין געשלאגען אין 28 דועלען. ער האט בעזיגט אין פעכטען פיל אריסטאקראטען. אונגארישע באראנען און גראפען מעגען ביי איהם די פעטשערעס הייצען, ווען עס קומט צו דועלען מיט שווערדען.

אויך פאר דער ליבע פון זיין פרוי, אננא פארגאטש, האט ער געפאכטען א דועל מיט'ן גראף לאוואשי און איהם בעזיגט. ווי עס קומט צו אן אמאליגען בעהעלפער אזא געניטקייט אין פעכטען און אין שלאגען זיך אין א דועל מיט אריסטאקראטען, בלייבט א רעטעניש. בעלא ערדעלי האט געפיהרט א רייכען פערשווענדערישען לעבען. ער האט געלעבט אין די פיינסטע לוקסוס-פלעצער און האט געהאט די טייערסטע אויטאמאבילס. ער האט קיינמאל נישט פערדינט א גראשען געלד.

אויך ער פלעגט זיין בעריהמטע שעהנע פרוי שלאגען דריי מאל א טאג אויף דעם שרעקליכסטען אופן. ער האט זי געפאטשט פאר יעדע קלייניגקייט (זי האט גלייך שוין געהאט אזא מזל). ערדעלי איז אויף זיין שעהנער פרוי פארגאטש געווען אייפערזיכטיג. ער האט זי געהיט ווי דאס אויג אין קאפ, און זי נישט געלאזט פערברענגען מיט די רעזשיסארען, טעאטער-דירעקטארען אדער מיט קאלעגען שוישפילער. ער פלעגט זי היטען אויף שריט און טריט, און נאכדעם ווי דאס פובליקום אין טעאטער האט די בעריהמטע פרימאדאנע בעגייסטערט אויפגענומען און זי אפגעשאטען מיט בלומען און אפלאדיסמענטען, האט איהר מאן הינטער די קוליסען פון טעאטער זי געפאטשט.

אין אויגוסט פון פאריגען יאהר איז אננא פארגאטש אויפגעטראטען אין מילשטאט, עסטרייך, אין שטאט טעאטער. איהר ערפאלג איז דארטען געווען דער גרעסטער, וועלכען זי האט ווען עס איז דערגרייכט. פון גרויס בעגייסטערונג פון איהר שפילען האט איהר דער ווינער יודישער באנקיר, מאקס בעראש, געקויפט א קאסטבארען אויטאמאביל א מתנה, אין די שעהנע שוישפילערין, די קעניגין פון דער ביהנע, איז פאר דער מתנה געווארען זיין „פריינדין" (געליבטע, הייסט עס), און זי פלעגט מיט איהם יעדען נאכמיטאג פאהרען אין א שיפעל שפאצירען איבער דעם שעהנעם מילשטעטער טייך, וועלכער ליגט אין א טאל פון די אלפען בערג.

— אננא ליעבע, יעדען טאג פאהרסטו מיט דעם באנקיר בעראש שפאצירען אויפ'ן טייך. ווער איז ער? א פרעמדער רוח עפעס דארטען! קום-זשע מיט מיר, מיט דיין אייגענעם מאן, אויך אמאל שפאצירען. ווילסטו צי נישט?

— פארוואס נישט! האט אננא געזאגט — מען קען געהן א ביסעל שפאצירען אין די בערג.

און זיי זענען אוועק אין די אלפען-בערג שפאצירען, אבער אין א שעה שפעטער איז בעלא ערדעלי געקומען אין פאליציי מיט א געשריי, אז זיין פרוי אננא איז אראפגעפאלען פון א בארג. מען איז גלייך געלאפען צו יענעם בארג און מען האט איהר געפונען ליגען מיט א צושמעטערטע גלידער.

נו, מילא, ס'האט פאסירט אן'אומגליק, האט מען די טויטע באלד בעגראבען, ווארים מען האט געגלויבט, אז זי איז דורך א צופאל אראפגעפאלען פון בארג. זי האט געהאט א גרויסע לויה. אין טעאטער-קרייזען האט מען נאך אזא פארגאטש זעהר געטרויערט. מען האט בעדויערט איהר פריה-צייטיגען טויט און איהר טרויעריגען שיקזאל.

איז אבער אויפגעפאלען געווארען וואס דער „באראן" ערדעלי, איז גראד אינ'ם טאג פון זיין פרוי'ס לויה, געווען זעהר פרעהליך און לוסטיג. ער האט גע'שכור'ט און געטאנצט אין די קאבארעטען. נאך א זאך, דעם זעלבען טאג האט ער פערקויפט זיין טויטער פרוי'ס קאסטבארע ציהרונג. מען האט דעריבער אנגעהויבען צו רעדען און דערצעהלען סודות אויפ'ן אויער, אז וואהרשיינליך איז עפעס די מעשה מיט זיין פרוי'ס טויט נישט אין גאנצען גלאטיג. מען האט גערעדט, אז אויף יענעם פלאץ אין די בערג, קען גאר א מענש אליין נישט אראפפאלען, סיידען מען ווארפט איהם אראפ. דאן איז ארויס א קלאנג, אז בעלא ערדעלי האט איינמאל אין מיטען נאכט אויסגעגראבען זיין טויטע פרוי פון קבר, אום אויף דעם האלז פון דער טויטער צו פערווישען געוויסע געהיימניס-פולע שפורען, און דאן האט ער זי צוריק בעגראבען.

די קלאנגען זענען אנגעקומען צו דער פאליציי און בעלא ערדעלי איז ארעסטירט געווארען.

מען האט אויסגעגראבען די טויטע שוישפילערין פון קבר, און געריכטס-דאקטוירים האבען אונטערזוכט דעם טויטען קערפער, און עס האט זיך גלייך ארויסגעשטעלט, אז די טויטע איז ווירקליך אויסגעגראבען געווארען, און דאן האבען די דאקטוירים פעסטגעשטעלט, אז אויף דעם האלז פון דער טויטער געפינען זיך שפורען פון פינגער, וועלכע האבען זי דערווארגען.

יעצט האט מען בעשולדיגט בעלא ערדעלי, אז ער האט דערווארגען זיין פרוי און זי אראפגעווארפען פון בארג. די דאקטוירים האבען פעסטגעשטעלט, אז דאס זענען די שפורען פון בעלא ערדעלי'ס פינגער.

בעלא ערדעלי איז ארעסטירט געווארען אין מילשטאט, עסטרייך, וואו דער מארד האט פאסירט. אזוי ווי ער איז אבער אן'אונגארישער בירגער, האט מען איהם אפגעשיקט קיין בודאפעשט, וואו זיין פראצעס קומט איצט פאר.

יודען אין בעסאראביען שטארבן פון הונגער
הארצרייסענדע סצענעס פון נויט און פערצווייפלונג.

זעהר שרעקליכע ידיעות וועגען דער גרויזאמער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין בעסאראביע, זענען לעצטענס אנגעקומען צום היגען פערבאנד פון יודישען הילפס-ארגאניזאציעס אין לאנדאן. די יודען אין די בעסאראביער שטעט און שטעטלעך שטארבען בוכשטעבליך אויס פון הונגער, הויפטזעכליך, זענען פון דעם הונגער שווער געטראפען געווארען די קלענערע דארפישע ישובים, וועלכע זענען אפגעריסען פון די גרעסערע שטעט. זיי זענען איצט אהן קיין שום מיטלען אויפצוהאלטען זייער עקזיסטענץ.

לויט א בריף, וואס דער פערבאנד האט ערהאלטען פון דעם פראוויזארישען צענטראלען קאמיטעט אין קישינעוו צו העלפען די הונגער ליידענדע יודען אין בעסאראביע, האט דער הונגער שוין ארומגענומען 22 שטעט און שטעטלעך מיט א בעפעלקערונג פון 32 טויזענד יודישע פאמיליעס. אויב מען זאל דערצו צורעכענען די יודען אין די ווייטע ישובים פון טיף בעסאראביע, דערגרייכט די צאהל ביז 40 טויזענד פאמיליעס, וועלכע וועלען דארפען בעזארגט ווערען מיט שפייז.

דער שטח פון דער תבואה-אונגעראטעניש נעהמט ארום די פאלגענדע 6 דיסטריקטען: ארגייעווער, קישינעווער, בענדערער, איזמאילאווער, אקערמאנער און קאהולער, וועלכע זענען געדיכט בעזעצט פון יודען.

די טרויעריגע ידיעות, וואס דער הילפס-פערבאנד האט בעקומען, ווערען בעשטעטיגט אין א בעריכט פון ה' יעקב לעשטשינסקי, דער בעריהמטער פובליציסט, וועלכער האט לעצטענס געמאכט א ספעציעלע רייזע איבער דער נייער רומעניע, אויספארשענדיג די יודישע לאגע דארט: ה' לעשטשינסקי גיט איבער פאלגענדע פרטים פון זיין נסיעה:

„אין וואלאנטיראווקא, א שטעטעל פון 90 יודישע פאמיליעס, זענען 65 פאמיליעס אבסאלוט אהן קיין שום לעבענס-מיטלען, אהן ברויט. אין די גאסען בעגעגענט מען קראנקע, בלאסע מענשען, קינדער פאלען ארונטער פון זייערע מוטערס ארימס, וואס האבען קיין כח נישט זיי צו טראגען. מאמעס און קינדער פאלען פער'חלש'ט".

„אין דעם שטעטעל אקערמאן, אין וועלכען עס וואוינען 5 טויזענד יודען, זענען פערהאן נישט ווייניגער ווי א טויזענד נפשות, וועלכע מען מוז שפייזען, ווייל זיי האבען נישט קיין שטיקעל ברויט. 60 פראצענט פון אלע הענדלער זענען באנקראט. איך האב אויף די אקערמאנער גאסען בייגעוואוינט אומפערגעסליכע סצענעס פון נויט און פערצווייפלונג. איך האב בעגעגענט אלטע לייט און יונגע פרויען, וועלכע האבען געוויינט אין די גאסען מיט ביטערע טרעהרען, בעטענדיג רחמים, אז מען זאל זיי געבען א שטיקעל ברויט".

„אין דעם שטעטעל ארביז האב איך געפונען 95 פאמיליעס, וועלכע הונגערן שוין דריי חדשים און דאס גאנצע שטעטעל בעשטעהט אינגאנצען בלויז פון 200 יודישע פאמיליעס".

„אין דער האפען-שטאט רייניע האבען זיך פריהער געפונען 300 יודישע פאמיליעס. פיל פון זיי האבען אויסגעוואנדערט. איצט געפינען זיך דארט 150 פאמיליעס. דאס זענען די ארימסטע, וועלכע האבען נישט געהאט מיט וואס און וואוהין צו לויפען. זייער לאגע איז א פערצווייפעלטע, זייער נויט לאזט זיך נישט בעשרייבען. פיל פאלען פון זעלבסטמארד קומען פאר אויס פערצווייפלונג. לויט מיין אויספארשונג, הונגערן איצט אין בעסאראביע 40 טויזענד יודען, וועמענס האפנונג איז דער הילף פון אויסלאנד".

לויט א לעצטען בעריכט, וואס דער הילפס-פערבאנד האט ערהאלטען, וועט נויטיג זיין ארויסצוגעבען 1 פונט קוקורוזע אדער ווייצען מעהל, און איין פונט קארטאפעל אויף א פערזאן טעגליך. פאר שול-קינדער און אין געוויסע פאלען אויך פאר גרויסע וועלען געעפענט ווערען קיכען, וועלכע וועלען איינמאל אין טאג ארויסגעבען געקעכץ. א חוץ דעם וועט מען אויך דארפען א געוויסע צאהל פאמיליעס בעזארגען מיט בעהייצונג אין משך פון דעם ווינטער. בעקליידונג פאר די ארימסטע קינדער און אויך אומזיסטע מעדיצינישע הילף, ווייל עס האבען זיך שוין אנגעהויבען עפידעמישע קראנקהייטען און ביז'ן סוף ווינטער, ווער ווייס ווי גרויס עס וועט זיין די צאהל פון די קרבנות.

די בעסאראביער יודען טוען אויפ'ן ארט, וואס זיי קענען. די נויט איז אבער צו גרויס, אז זיי אליין מיט זייערע בעגרענעצטע מיטלען זאלען קענען שטילען דעם הונגער פון זייערע מעהר אומגליקליכע ברידער און זיי מוזען אנקומען נאך הילף קיין אויסלאנד. דער הילפס-פערבאנד האט באלד ווי ער האט בעקומען דעם בעריכט וועגען דער לאגע דארט, גלייך איבערגעשיקט א בעדייטענדע סומע, אלס דעם ערשטען בייטראג צושטייער דער ערעפנונג פון די קיכען פאר די הונגער-ליידענדע. דער פערבאנד האפט, אז די בעסאראביער לאנדסלייט אין ענגלאנד, וועלען נישט שטעהן פון דערווייטענס און וועלען זיך ווארים אפרופען אויף דעם וועה-געשריי פון דער בעסאראביער יודישער בעפעלקערונג.

כדי צו קאראושירען די זאמלונגען, וואס די בעסאראביער לאנדסלייט וועלען דורכפיהרען לטובת זייערע שטעטלעך, האט דער פערבאנד בעשלאסען בייצושטייערן א פונט צו יעדען פונט, וואס זיי וועלען זאמלען. די זאמלונגען דארפען זיך גלייך אנהויבען ווייל די לאגע איז אן'אונבעשרייבליכע און יעדער טאג ברענגט נייע קרבנות.

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97
ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 מיטאג.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען
פענער-שוואכע, לייב און רוקן, רענטגען-שטראהלען או
קווארץ-לאמפ, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

Dr. MED. J. BETTE
ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע און קינדער-קראנקה
פיעטריקאווער 6. טעל. 44-95.
נעמט אן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אווענד.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
עהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכ

דער שווארצער וואלף

(53 (ראמאן).

וואוהין דער גרויסער אויטאמאביל איז דער נאך אוועקגעפאהרען האט וולאדעק'ן קנאפ אינטערעסירט.

א צובראכענער, א פארשלאגענער האט ער זיך צוריקגעקעהרט א היים, זיך אריינגעלעגט אין בעט, נאר ביז פארטאג נישט געקאנט מיט אן אויג צומאכען.

די פערביטערונג און דער יאוש האט גענאגט זיין הארץ און נישט געלאזט איהם איינרוהען.

אוים ליבע צו א פרוי האט ער זיך אפגעזאגט פון זיין ארבייט, דורך וועלכער ער האט דערגרייכט צו גרויסע בעקוועמליכקייטען און פערגעניגענס.

צוליב דער דאזיגער פרוי האט ער זיך פערמשפט אויף א שווער ארענטליך און זעהר ארעם לעבען.

די ענגמת נפש'ן און די אומבעקוועמליכקייטען, וואס ער האט איצט ארורכגעמאכט, האבען איהם שטארק געמאטערט.

די קונסט פון דעם „שווארצען וואלף", זיין געשיקטקייט, כיטרעקייט און דרייסטקייט זענען מאך געווען אין זיין רשות.

איצט איז איהם אויסגעקומען צו טראכטען בלויז וועגען זיך אליין.

פאר דער „חינטישער חברה" האט ער איצט מורא געהאט, ווי פאר דעם פאראיאהריגען שניי...

אין דערזעלבער צייט האט ער בעסער פון אלע געוואוסט, וואס עס טוט זיך אין די אייזערנע קאסעס פון די ווארשאווער גבירים, און צום־לייכסטען האבען זייערע רייכטימער געקאנט אנקומען צו איהם.

ער האט זיך נאר געדארפט ווידער נעהמען צו זיין אלטער ארבייט, און מארגען שוין וואלט ער שוין געקאנט עסען אין דעם טייערסטען רעסטאראן, נישט דארפענדיג אנקומען צו א שמוציגען דראזשקארסקען רעסטאראנדעל.

אז — כל זמן דער גורל זיינער האט שוין קיינעם נישט אינטערעסירט...

כל זמן זי האט איהם אפגענארט און פערראטען... טא פארוואס זאל ער עס נישט טון? צו וואס מאריך זיין מיט דער נארישער אומנויטיגער פיינליכקייט?

עס איז אבער שווער געווען אנצונעהמען א בעשלוס.

אויפ'ן צווייטען טאג האט ער פארטגעזעצט צו פיהרען זיין „ניי לעבען"...

אזוי ווי דאס געלד ביי איהם איז שנעל צוגאנגען, און אזוי־ווי די עלעמענטארסטע פארזיכטיגקייט האט איהם נישט ערלויבט צוריקצוקעהרען זיך אין זיין אלטער וואוינונג, און מאכען צו געלד דאס היבשע ביסעל אנטיקען, וואס ער האט דארט פערמאגט, האט וולאדעק בעשלאסען אוועקצושטעלען אויף זיין אויטא א טאקסובקעציינער און פיהרען פאסאזשירען ביז עס וועט איהם געראטען פאר דער צייט ארער דורך א צופאל ווי־נישט־איז איינצוארדענען זיין צוקונפט.

די פארמאליטעטען, וואס ער האט געהאט נויטיג דערצו האט ער די געהעריג ארורכגעפיהרט.

אפפיהרענדיג זיין אויטא אין גאראזש, און דערוויסענדיג זיך, אז דער אויסמעסטער וועט אנגעשטעלט ווערען ביז זעקס אין אוונט, איז ער אוועק בלאנדזשען איבער די גאסען, כדי ווי־נישט־איז צו פטר'ן די צייט.

דער שכל האט איהם דיקטירט, אז ער זאל עס נישט טון.

קלאר פארוואס ער זאל עס נישט טון האט ער נישט געוואוסט.

איז ער געגאנגען און געגאנגען אלץ ווייטער. ס'איז געווען אנ'ערך פינף א זייגער.

ס'האט אנגעהויבען צוצופאלען דער אוונט.

די גאסען זענען געווען איבערפולט מיט מענשען.

(פארטזעצונג קומט)

„NOWA OAZA" רעסטאראן־קאבארעט
Narutowicza 20 dawn. Teatralna. Narutowicza 20
גלענצליך נייער פראגראם!
Miecio Mirski
Agi Magyar Bogotówna
Erra & Jassik
ארגענטינער דזשאדז־באנד־אנסאמבל / דאנסינג ביז פריה
גאבינעטען. גאבינעטען.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
WodnyRynek(róg Rokicińskiej)tel.18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.
Od wtorku, 29 stycznia 1929 r.
Dla dorosłych: Dla młodzieży:
CHARLIE CH PLIN
w 9-aktowej komedji p. t.:
„C Y R K"
Następny program:
„Poeta i żebrak"

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
בעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוונט.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה, און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערוועו־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Kino „SŁONCE" Napiórkowskiego 28.
פון דינסטאג, דעם 29-טען ביז'ן 4. פעברואר 1929
„קאראוועלע פון טויט"
מיטרייסענדע דראמע אין 10 אקטען.
—— אין די הויפט־ראלען: ——
Claire Rommer, Erich Kaiser Tietz i inni.
אנהויב 5 נאכם. שבת—3 אזייגער, זונטאג און יום־טוב 1 נ"מ פון 1 ביז 3 נאכם. זענען אלע פלעצער צו 40 גראשן. צופאהר מיט'ן טראמוואי נומ' 3 און 4.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, גלידער, פארקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. אייגענע פראצאהניע פון ועסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען. [illegible]
עמפפאנגט פון 5—7 אין אוונט.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען־און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. med. GRZEGORZ RO ENBERG
ספעציאל־ארצט
פאר מאגען־, קישקע, לעבער און אינערליכע קראנקהייטען
GDAŃSKA 44 (דלוגא), tel. 24-44
צוריקגעקעהרט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער שוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאמפ (האר־אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט.

ד"ר מ. קאליש
צאהנארצט
צאהן־ און מונד־קראנקהייטען, צאהן־כירורגיע.
נעמט אן פון 11—2 און פון $6\frac{1}{2}$—8 אין אוונט,
זונטאג פון 12—2 מיטאג.
זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 37.
נעהמט אן אין דער לעטשניצע פאכאץ, אלעק־סאנדראווסקא 1 פון 3 ביז 5 נאכמיטאג. 4087

44 וויכטיג פאר מחותנים 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
פריער איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל־געשעפט
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
Ch. LAZNIK, tel. 62-56
ביי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג בעמערק. אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, מאטראצען און צאהל די העכסטע פרייזען.
44 קומט און איבערצייגט אייך! 44

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז, אויערען קר	10—11 2—5 7—6
ד"ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין אויגען־קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס־הילף	$11\frac{1}{2}$-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע־קראנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. הארץ לונגען־קר	12—1, 6—7
ד"ר סטופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן־ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן־ארצט	9—2

צאהן־בעהאנדלונג, פאלשטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו.
בא דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען־אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ־לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע שנאלדזשען. א קורס פאר שטאמלער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.־קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונט

LEKARZ DENTYSTĄ צאהן־ארצט
St. GELBERG
זאכאדניא 15, טעל. 31-08.
היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן־ און מונד־קראנקהייטען, צאהן־ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן.
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעווינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערען קר.	$3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$
ד"ר קערשנער קינדער־קראנקה.	9-11 3-$4\frac{1}{2}$
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	$12\frac{1}{2}$—$1\frac{1}{2}$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	$12\frac{1}{2}$—$1\frac{1}{2}$
ד"ר ווייס כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר בערנמאן פרויען און געבורטס־הילף	3—4

פאזיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען־שמירן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראהל, איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היוזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך הלעכטע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארן
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא צאהן־ארצט	10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קראנען, מאסטען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט־ און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהייל אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אוונט

ס'ווערט געזוכט
א טיכטיגע
פערקויפערין
פון דער שיך־בראנזשע
ביי ס. טענזעוווסקי
גלובנא 69.

קאסע־שרענק
(פייער־ געזיכערטע און געפאנצערטע)
פאר סוחרים און פראוויג־צער קאפעראטיוון־בענק געלעגענהייטליך און ביליג צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען. צו ערפאהרען אין דער צייטונג

אלע לאדזער דאמען און הערען
אז די בעסטע איינקויפס־קוועלע פון אלערליי
מוזען וויסען, אריגינעלע קאסמעטישע ארטיקלען פערפומען, קעלנישע וואסערען
צו זעהר ביליגע פרייזען
איז נאר די לאנגיעהריג־בעוואוסטע און רענאמירטע
פערפומעריע ד. מארקוס
קומט און איבערצייגט אייך! פיעטריקאווער 59, טעלעפאן 28-02 די פירמע עקזיסטירט פון 1898.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי פאלקסבלאט

3 זונטאג — כג שבט תרפ"ט

פעברואר

זון־אויפגאנג 7.21
זון־אונטערגאנג 4 19

רעגיסטראציע פון פיזישע אר־ בייטלאזע אויף אונטערשטיצונגען

(מ) בנוגע דער רעגיסטראציע האבען זיך צוליב פערשידענע טעמים רעגיסטרירט זעהר וועניג ארבייטסלאזע. וואס זענען דערצו בערעכטיגט.

דער אונטערשטיצונגס־אמט ביים מאגיסטראט פאדערט דעריבער אויף אלע ארבייטסלאזע, וועלכע האבען פערלוירען דאס רעכט אויף געזעצליכע אונטערשטיצונגען, אז זיי זאלען זיך וואס שנעלער רעגיסטרירען.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין 1־טע קרייז־ביורא אויף זשעראמסקעגא 74 פאר די, וואס געהערען צו דער 1־טער אפטיילונג פון פ.או.פ.פ.

אין 2־טען קרייז־ביורא, ראקיטשינסקי 10–12 פאר די, וואס געהערען צו דער 2־טער אפטיילונג פון פ.או.פ.פ.

צו דער רעגיסטראציע אין די קרייז־ביוראס פונ'ם אונטערשטיצונגס־אמט אויף דרינגענדער שטיצע אין פראדוקטען און בעהייצונגס־מיטלען קענען זיך מעלדען ארבייטסלאזע, וועלכע האבען לעגיטימאציעס פון מלוכה'שען ארבייטסלאזען־אמט (פ.או.פ.פ.) און זענען נישט בערעכטיגט צו דער־ האלטען די געזעצליכע אונטערשטיצונג, אויב זיי האבען זיך רעגיסטרירט ביז'ן 21 יאנואר 1929 י. און בעזיצען נישט קיין שטענדיגע פערדינסטען.

אויטאמאטען זאלען פערקויפען פאפיראסען.

(ז) ווי מיר דערוויסען זיך פון א מאסגעבענדער קוועלע, האט זיך צו דער דירעקציע פון טאבאק מאנאפאל געווענדעט א פירמע וואס ארבייט אויס אויטאמאטען, מיט א פאר שלאג אוועקצושטעלען די אויטאמאטען אין שטאט אויף טאבאק־אויסארבייטונגען.

די אפערטע וועט די טאג בעהאנדעלט ווערען.

ביז'ן 15 ה. ח. קען מען אנגעבען דעקלאראציעס וועגען אומזאץ־שטייער פאר'ן יאהר 1928.

דעקלאראציעס וועגען אומזאץ־שטייער פאר 1928 י. דארפען אנגעגעבען ווערען ביז'ן 15 פעברואר, נאכדעם וועלען די שטייער־אמטען אנהויבען די אויסמעסטונגען פונ'ם שטייער.

דעלעגאציע פון סוחרים־פער־איין ביי פרעזעס טאווארניצקי

(—) אין צענטראלען סוחרים און פאבריקאנטען פעראיין (פיעטרקאווער 10) איז אנגאזשירט געווארען אלס דירעקטאר דר. מעכינגער, וועלכער ווערט גערעכענט פאר א קענער פון די ווירטשאפטליכע בעציהונגען און שטייער־ענינים.

פרייטאג האט דאס פרעזידיום פון פעראיין אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן פרעזעס פון פינאנץ־קאמער ה' טאווארניצקי. אין דער דעלעגאציע האבען זיך בעטייליגט רעד. האמבורסקי, ל. ראזענבוים, אינזש. פראשקער און דיר. מעסינגער.

ס'זענען ארומגערעדט געווארען א רייה שטייער־ענינים.

מען פראטעסטירט, ווי אויפ'ן פראסט...

ווי עס אינפארמירט דאס מיניסטעריום פון פאסט־און־טעלעגראף, איז די צאהל פון פראטעסטירטע וועקסלען אין די פאסט־אמטען אין דעם לעצטען חודש אויסגעוואקסען מיט 6 און האלבען טויזענד, און מאכט אויס אין אלגעמיין—44 און האלבען טויזענד וועקסלען אויף א סומע פון 7,092,000 זלאטעס.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער־קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג

צו די וואהלען אין דער האנדווערקער־קאמער.

געשלאסען אנ'אפמאך צווישען יודישע און קריסטליכע האנדווערקער אין גאנצען לאנד.

(—) צווישען די צענטראלעס פון די קריסטליכע און יודישע האנדווערקער איז געשלאסען געווארען אנ'אפמאך בנוגע די פארשטעהענדע וואהלען צו דער האנדווערקער־קאמער.

לויט'ן דאזיגען אפמאך, זאלען די פוילישע האנדווערקער דערהאלטען 25 מאנדאטען אויף יעדע 15 יודישע. אנ'אויסנאהם ווערט נאר געמאכט פאר די קרעסען, וואו די פערהעלטניש ווערט עטוואס געענדערט לטובת די יודען.

דער געשלאסענער אפמאך איז גילטיג אויף גאנץ פוילען.

דערווייל האבען זיך שוין אין די צענטראלע אינסטאנצען אנגעהויבען די פארבערייטונגען צו די וואהלען אין די האנדעלס־קאמערען. דאס אינערן־מיניסטעריום האט פארארדענט, אז די צענזוס־ביכער און רשימות זאלען איבערגעזיען ווערען דורך די אדמיניסטראטיווע מאכט פון דער ערשטער אינסטאנץ. בקרוב וועט אין „מאניטאר פאלסקי" פערעפענטליכט ווערען דורכ'ן האנדעלס־מיניסטער דער וואהל־רעגולאמין צו די האנדווערקער־קאמערען.

בערויבט די פאנצער־קאסע

פון קר"ז־פערבאנד פון די קראנקען־קאסעס.

(—) אויף פאמארסקא 18, אין הויף, געפינט זיך דער קרייז־פערבאנד פון די קראנקען־קאסעס.

פרייטאג אינדערפריה, ווען איינער פון די בעאמטע איז געקומען אין ביורא, האט ער בעמערקט, אז דאס בריף־קעסטעל, וואס הענגט פאר'ן ביורא איז צושעדיגט. ער האט אפגעווארט ביז ס'זענען אנגעקומען נאך איינגע בעאמטע, און צוזאמען מיט זיי אריינגעגאנגען אין ביורא.

אויפ'ן ערשטען שטאק האבען זיי דערזעהן, אז די אייזערנע קאסע שטעהט אינמיטען שטוב א צובראכענע.

מ'האט באלד וועגען דעם מיטגעטיילט אין אויספארשונגס־אמט.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די איינברעכער האבען אין דער נאכט אויף פרייטאג מיט וויטריכען געעפענט די פראנט־טיר און פון דארט ארויף אויפ'ן ערשטען שטאק, אפגערוקט די קאסע פון דער וואנט, הגם זי וועגט 15 פוד, און זי אויפגעריסען. זיי האבען דארט געפונען 3,351 זל. און איבערגעלאזט וועקסלען אויף 30.000 זל. שטעמפעל־מארקען און וועקסעל בלאנקען.

אפטוענדיג זייער ארבייט, האבען די גנבים זיך אפגעוואשען די הענט און אפגעווישט אלע סמנים פון די פינגער. די אפגעבראכענע שטיקלעך פון דער פאנצער־קאסע האבען די איינברעכער אריינגעווארפען אין אויוועלע.

די גנבים זענען געווען אויף אזויפיל פארזיכטיג, אז זיי האבען זיך אנגעגרייט שטריק אויף אנטלויפען, אויב מ'וועט זיי שטערען.

די פאליציי האט דורכגעפיהרט א רייה רעוויזיעס און איינגע פערדעכטיגע ארעסטירט.

די פאנצער־קאסע איז געווען פערזיכערט אויף 10.000 זל.

מחלוקת און חלול השם

נישט קוקענדיג דערויף, וואס דער רבי רופט צו שלום.

(—) אין גערער שטיבעל, אויף נאוואלטארגאווא 14 איז נעכטען געווען לעבעדיג.

פאר'ן לייענען האט מען פארגעלייענט א בריף פונ'ם גערער רבי'ן, אין וועלכען די יודען ווערען אויפגעפאדערט צו לעבען צווישען זיך בשלום, נישט אריינברענגען קיין פירוד־לבבות א. אז. וו.

ס'איז צוגעטראטען צו קריאת הספר. דערווייל האט מען צו שלישי אויפגערופען א געוויסען סקורניק, וואס וואוינט אויפ'ן זעלבען הויף.

צווישען דעם הויז־ווירט פון נאוואלטארגאווא 14 און דעם לאקאטער פונ'ם זעלבען הויף לעווקאוויטש קומט פאר א סכסוך. אינ'ם דאזיגען סכסוך איז אריינגעצויגען געווארען, אלס עדות, דער לאקאטאר פאגעל און איינגע מתפללים האבען אויפגעהויבען א טומעל, אז ס'איז א חלול השם, וואס מ'לאזט סקורניק'ן עולה לתורה זיין, ווייל ער האט פאלש געשוואוירען א. אז. וו.

אנדערע מתפללים האבען זיך אנגענומען פאר איהם און ס'איז געקומען צו א געשלעג ביז אויף בלוט.

ארום לעווקאוויטשען, פאגעל'ען, סקורניק'ן האבען זיך ארומגעזאמעלט גרופען, וועלכע האבען געהאלטען פאר יעדען צד, און זיך געקריגט צווישען זיך.

די קריגעריי האט געדויערט איבער א שעה צייט, און ווען ס'האט זיך געראכט, אז די געמיטער זענען שוין בערוהיגט, איז מען ווייטער צוגעטראטען צו קריאת התורה.

אבער דא איז ווידער ענטשטאנען א טומעל און שלעגעריי.

אזוי האט מען אין גערער שטיבעל אויפגענומען די ווענדונג פונ'ם רבי'ן, אז ס'זאל הערשען שלום צווישען די מתפללים, און זיי זאלען נישט ברענגען צו קיין חלול השם.

א שטארקער סיבירער ווינט

איז שולדיג אין דעם, וואס מיר ווערען אזוי געפרוירען!

לאדז האט שוין יאהרען לאנג נישט געהאט אזא קאלטען, פראסטיגען ווינטער, ווי הייאהר.

שוין עטליכע טעג ווי דער טערמאמעטער וואקעלט זיך צווישען 16 און 24 גראד פראסט. נעכטען פארטאג האט דער טערמאמעטער בעוויזען 24 גראד נאכדעם איז דער פראסט א ביסעל געפאלען, און ביינאכט ווידער געשטיגען.

די טעמפעראטור אין גאנצען לאנד וואקעלט זיך צווישען 16 און 33 גראד. אין ווארשא, גראדזשיאנז, קאליש איז געווען 20—29 גראד אין קיעלץ 17, אין פויזען 19, אין פינסק, קראקא, בידגאשטש, זאלעשטשין און זאקאפאנע 22—25 גראד, אין ווילנע און פאהולאנקע 25 און 23 גראד.

די כוואליע פרעסט האבען אנגעמאכט פיל שאדענס. עס האבען אין פיל ערטער געפלאצט די טעלעפאן און טעלעגראף דראטען. עס האבען אויך געפלאצט איינגע טיילען ביי די לאקאמאטיוען אין איינגע צוגען, און די צוגען גופא זענען געבליבען שטעהען אין מיטען וועג.

קיין לאדז האבען פערשפעטיגט כמעט אלע צוגען.

צוליב'ן פראסט זענען אין די גרעסערע הייזער וואו עס איז פערהאן צענטראל־בעהייצונג, געפרוירען געווארען די רעהרען, און די וואוינונגען זענען געבליבען נישט בעהייצט.

עס האבען אין איינגע ערטער אויך געפלאצט די וואסערלייטונג־רעהרען. די גאזאווניע האט ארויסגעלאזט א ספעציעלע פאנאטאוויע, וועלכע דארף אפהיטען די גאנצקייט פון די גאז־רעהרען.

אין די פארשטעדט זענען פערפרוירען געווארען די ברונעמס און די בעפעלקערונג איז געבליבען אהן וואסער צום טרינקען.

דער מלוכהשער מעטעראלאגישער אינסטיטוט ערקלערט די סיבה פון די שטארקע פרעסט דערמיט, וואס א שטארקער סיבירישער ווינט האט זיך צוגעשלאגען ביז אונז.

די פרעסט וועלען דויערן נאך א טאג־צוויי. אינטערעסאנט איז, אז אין מערב־איראפא זענען נישטא קיין פרעסט.

אין לאנדאן איז 9 גראד ווארעם, אין רוים — 6; אין פאריז — 4 גראד קעלט, און בערלין 5 גראד.

מאגיסטראט־אינספעקציע ביי די געביידעס אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע.

(מ) דאנערשטאג האט א מאגיסטראט־קאמיסיע אונטערן פארזיץ פון לאוניק איזדעבסקי דורכגעפיהרט אנ'אינספעקציע פון די רויה־אויסגעפערטיגטע הייזער אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע.

די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז אלע הייזער זענען פערענדיגט א חוץ קלייניגקייטען, ווי איינגע ארבייטען ביי קוימענס, טרעפ, בעפעסטיגונגען פון די רינעס א.א.וו. דאגעגען, זענען די מויערן־ארבייטען דאס צודעקען די דאכען א.א.וו. זענען שוין פערענדיגט.

אין הסכם מיט די פערפליכטונגען פון די פירמעס „קאטעבע" און „י. טילער" וועלען אלע ארבייטען צו די 20 וואוין־הייזער אין רויה־צושטאנד פערענדיגט ווערען אין דער ערשטער העלפט פעברואר.

די קאמיסיע האט צוזאמענגעשטעלט אנ'ענטשפרעכענדען פראטאקאל, וואס וועט פארגעשטעלט ווערען דעם קאמיטעט צו בויען די וואוין־הייזער. דער מאגיסטראט וועט די געביידעס איבערנעהמען ווען אלע קאנטראקט־ארבייטען וועלען פערענדיגט ווערען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בזמאן און א. קאמפאניעץ.
היינט, זונטאג, ד. 3־טען, 9 אווענד־ גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50
„די רומענישע חתונה"
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון שור. רעזשי: ל. ראבינאוויטש.
ראל „זאכאר" שפילט דער בעליבטער ארטיסט א. קאמפאניעץ.
מאנטאג, דעם 4־טען און מיטוואך, דעם 6־טען, 9 א זייגער אווענד
פרעמיערע!!! צום ערשטען מאל אין לאדז! פרעמיערע!!!
דער אמעריקענער שלאגער צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50
„די גנב'טע"
פאלקס־שטיק אין 4 אקטען פון ליבין, — רעזשי: י. ראקאוו.
„די גנב'טע" פערמאגט א זעהר רייכען אינהאלט.
„די גנב'טע" איז סענסאציאנעל און אנציהענד.
„די גנב'טע" בעזיצט הומאר, סאטירע, טרעהרען, געלעכטער.
„די גנב'טע" ענטהאלט א גאנצע רייהע אינטערעסאנטע טיפען.
דינסטאג, ד. 5־טן, 9 אוו. צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 צום 26־טן מאל
„די חלומות פון ליבע" אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ פון לייליען. רעזשי: ל. ראבינאוויטש.
ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, גאריסאוויא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע־קאסע.
אנאנס! אין פארבע־רייטונג: „די דריי כלות", „דער גאלדענער סאלדאט"

דער רושם פון מארד.

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

אַלס שפּיק־מייסטער אין דער פאַבריק פון אַראָם אָסער.

דער האָזינער שוואָגער האָט איהם גענומען צו זיך און איהם אויסגעלערנט מייסטעריי.

דאַן האָט ער פערלאָזען אָסערס פאַבריק און אַריבער אין דער „ווירזעווער מאַנופאַקטור" אויך דאָ איז ער געווען אַ מייסטער.

דער ערמאָרדערטער האָט טשעשינסקי'ן

געזאָלט דעגראַדירען

אַלס אונטער־מייסטער און דאַן אויף פראַקטיקאַנט.

מיט צוויי וואָכען צוריק האָט ער איהם אינ־גאַנצען געקענדיגט.

דאָס האָט איהם שטאַרק דערשלאָגען, ווייל ער האָט אינדערהיים אַ קראַנקע מוטער און אַ יונגערע שוועסטער, וועלכע ער האָט מפרנס געווען, צוליב דעם, וואָס ער האָט

פערלוירען די אַרבייט

צוליב דעם דירעקטאָר אַלבערט קאָהן, האָט ער בעשלאָסען זיך נוקם צו זיין אין איהם און האָט האָנערשטאָג זיין בלוטיגען אַקט אויסגעפיהרט.

פון וואַנען טשעשינסקי האָט גענומען דעם רעוואָלווער איז נאָך נישט בעוואוסט.

אין שפּיטאָל וועט טשעשינסקי מוז בלייבען עט־ליכע וואָכען, און ער בלייבט דאָרט

אונטער דער שמירה פון עטליכע פאָליציאַנטען.

די דאָזיגע ערקלערונגען פון דעם מערדער ווערען איבערגעגעבען דורך

פוילישער פרעסע

און זענען נישט קאָנטראָלירט, ווייל די אויספאָרשונגס מאַכט האַלט אַלץ דערווייל בסוד.

בכלל פרובט די פוילישע פרעסע פאַרצושטעלען דעם מערדער אין און זיין פערגאַנגענהייט אין

בעסטען ליכט.

מ'זוכט פאַר איהם פערשידענע זכות'ן, וועלכע וואָלטען געקאָנט מילדערען דעם איינדרוק, וואָס דער מאָרד האָט געמאַכט.

דער „ראזוואַי"

האָט אפילו גיעבערענגט נעכטען אַזאַ חוצפה'דיגע ווערסיע, אַז דער מערדער טשעשינסקי האָט בכלל ביי זיך קיין רעוואָלווער נישט געהאַט, דער ערשטער האָט לויט'ן „ראָזוואָי" געיאָלט שיסען אַלבערט קאָהן, און דאַן האָט טשעשינסקי ביי איהם אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער, און אין איהם 6 מאָל געשאָסען.

ס'פערשטעהט זיך, אַז ס'איז איבעריג צו ווידער האָלען, אַז דאָס איז אַ ריינע בבא־מעשה.

זעהר כאַראַקטעריסטיש איז די האַלטונג פון

דער „האַסלאָ לודזקיע"

וועלכע איז באַיקאָטירט געוואָרען דורך די אַרבייטער פאַר איהר שטעלונג בעת דעם טעקסטיל־שטרייק.

די דאָזיגע צייטונג האָט כירוע, דערנאָך געוואָלט זיך רעהאַביליטירען און אָנגעפיהרט אַנ'אונגעהויערע

העץ־קאַמפּאַניע

געגען דיר. אַלבערט קאָהן. טאָג־איין טאָג־אויס האָט די דערמאָהנטע צייטונג געהעצט די אַרבייטער געגען דער „ווידזעווער־מאַנופאַקטור" אויך איצט בעמיהט זיך די צייטונג צו דערווייזען, אַז דער מער דער איז געווען אין אַ לאַגע אָהן אויסוועג.

•

דער שרעקליכער מאָרד איז נאָך ווייטער דאָס געשפּרעך פון טאָג.

נישט נאָר אין לאָדז, נאָר אין גאַנץ פוילען וואו די ידיעה איז איבערגעגעבען געוואָרען, איז דער רושם נאָך פיל גרעסער, ווי דאַמאָלס, בעת דער 19־יעהריגער יאַבלאָנסקי האָט אין עהנליכע אומ שטענדען ערמאָרדעט דעם פאַבריקאַנט דאָבראַניצקי.

ביי אַלעמען שטעלט זיך איצט די פראַגע ווי אַזוי וועט דער ענין אויפגעקלערט ווערען און ווי אַזוי מ'וועט זיך דערוויסען די אמת'ע סיבה און גרונד פונ'ם שוידערליכען מאָרד.

•

ווי מיר דערוויסען זיך האָט ה' אשר קאָהן בע שלאָסען די גאַנצע 7 טעג צו

זיצען שבעה.

די גאַנצע צייט וועט אויך אין הויז פון די אבלים געדאַוונט ווערען.

דער אמת וועגן דעם מערדער פונ'ם דיר. אַלבערט קאָהן.

אין דער היגער פרעסע, וועלכע בעשעפטיגט זיך די לעצטע צוויי טעג מיט די איינצעלהייטען פונ'ם מאָרד פון דער טראַגיש־אומגעקומענעם יונגען דיר־רעקטאָר אַלבערט קאָהן געהען אַרום פערשידענע ווערסיעס.

אַזוי האָבען, למשל, איינינע צייטונגען געשרי־בען אַז דער מערדער איז געווען אַ מייסטער, וועל־כער האָט געהאַט פערשידענע פרעטענציעס צום פערשטאָרבענעם דירעקטאָר א. ד. גל.

ווי מען גיט אונז איבער פון אַ זעהר קאָמ־פּעטענטער קוועלע איז דער מערדער קיין מייסטער אינ'ם אמת'ן זין פון וואָרט קיינמאָל נישט געוועזען.

ער איז דער שוואָגער פונ'ם געוועזענעם לייטער פון דער שפּינעריי־אָפּטיילונג, האַקע. דער דאָזיגער האַקע, אַ מענש פון איבער די פופציג, האָט נישט לאַנג צוריק חתונה געהאַט צום צווייטען מאָל מיט אַ פרייליין פון איבער צוואַנציג יאָהר און וועלענדיג משמעות אַרויסווייזען זיין יונגער ווייבעל די געטריי־שאַפט צו איהר משפחה, האָט ער אַריינגענומען אין דער פאַבריק איהר ברודער, דעם 19־יעהריגען טשע שינסקי, וועלכער האָט אייגענטליך, געהאַט נאָר קנאַפּע ידיעות אינ'ם שפּינעריי־וועזען, און [illegible] האָט ער איהם געמאַכט פאַר אַ מייסטער.

לויט די אָנגענומענע מנהגים אין דעם פאַל, ווערט מען אַ מייסטער ערשט דאַן, ווען צוויי מייסטערס שרייבען אונטער, אַז זיי האָבען די בעטרעפענדע פערזאָן עקזאַמינירט, און געפינען איין, אַז ער איז ראוי צו זיין אַ מייסטער, דאַמאָלט געהט ער אַריין אין אַ העכערע קוואַליפיקאַציע און בעקומט אויך אַ העכערע געהאַלט.

זעלבסטפערשטענדליך, אַז אויב האַקע איז געווען דער לייטער פון דער אָפּטיילונג, און האָט גע־בעטען צוויי מייסטערס, וועלכע זענען געווען פון איהם אָפּהענגיג, אַז זיי זאָלען איהם טון די טובה, און אונטערשרייבען, אַז זיין שוואָגער איז אַ מייסטער, האָט איהם קיינער נישט געקענט אָפּזאָגען.

שפּעטער, ווען דער טראַגיש־אומגעקומענער דירעקטאָר איז אין דעצעמבער 1927 צוריקגעקומען נאָך אַ לענגערען שטודיום אין דער שווייץ, און ער בערגענומען די איבערלייטונג פון דער שפּינערי, האָט ער טאַקע באַלד איינגעזעהען, אַז טשעשינסקי קוואַליפיצירט זיך אַבסאָלוט נישט אַלס מייסטער, און אַנשטאָט צו בעזייטיגען איהם פון דער פאַבריק, האָט ער איהם פאָרגעלייגט צו בלייבען דאָרט אַלס פראַק־טיקאַנט, און אויב ער וועט זיך אויסלערנען, ווי געהעריג דאָס פאַך — האָט ער איהם צוגעזאָגט — וועט ער דאַן נאָמינירט ווערען אַלס מייסטער.

דאָס האָט טשעשינסקי'ן, זעלבסטפערשטענדליך שטאַרק פערדראָסען, און אויך זיין שוואָגער האַקע האָט זיך געפונען בעליידיגט און געדאַנקט פאַר דעם פּאָסטען אַלס לייטער פון דער אָפּטיילונג.

זעהענדיג, אַז די דירעקציע האָט זיין דימיסיע אָנגענומען, האָט זיך האַקע מיישב געווען, און גע־בעטען די דירעקציע זאָל איהם צוריקנעהמען אויף דעם פּאָסטען. ה' אַלבערט קאָהן האָט זיך אָבער איינצווישען אַזוי ספּעציאַליזירט, אַז האַקע איז גע־וואָרען אינגאַנצען איבעריג. דאָך האָט ער איהם נישט אָפּגעזאָגט, און געהייסען קומען צום סוף פונ'ם היינ־טיגען חודש, וועט ער בעקומען אַ תשובה.

דערווייל האָט דער מערדער טשעשינסקי אָנ־געהויבען צו דראָהען דעם דירעקטאָר קאָהן, אַז אויב ער וועט איהם נישט צוריקנעהמען אַלס מייס־טער, וועט ער איהם דערשיסען.

ה' קאָהן האָט דאָס נישט גענומען אין אַכט, און אָט איז געקומען דער טראַגישער פאַל.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז דעם זוהן פון האַקע האָט דירעקטאָר קאָהן יאָ קוואַליפיצירט אַלס מייסטער, און איהם אַפילו אונטערשטיצט פּי־[illegible] יערער געלעגענהייט. דאָס איז דער בעסטער בע־ווייז, אַז דאָ האָט זיך נישט געהאַנדעלט אין קיין שום פערזענליכע סענטימענטען, נאָר וועגען ריין אָביעקטיווער בעאורטיילונג פון פאַכמענישער קוואַ־ליפיקאַציע.

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט, זונטאָג־
2 פאָרשטעלונגען:
„אַרט" זאַכאָדניאַ 43
אָנהויב 7.45 (פאָפּולערע פרייזען) און 10 אין אָוונט
„מאַסקאַראַד"
1) פּראָלאָג. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער יודישער גזלן.
6) שרעטעלעך. 7) אַ מויד אַ צימעס. 8) אַ קרבן פון קאָרנצוואַל. 9) ווייסער מאַסקאַראַד.
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונט.

בעשטראָפט

צוויי ווילדע ברוטאַלים.

אין קרייז־געריכט איז עהרנעכטען, ביי פער־מאַכטע טירען, פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם 24 יעהריגען אַטאָן ראָטער און 40 יעהריגען אויגעניוש מאַנטויפעל, וועלכע האָבען דעם 28 נאָוועמבער פערנאַרט צו זיך אין צימער, אויף זאַ־גאַיניקאָווא 34, דאָס דינסט־מיידעל העלענאַ קאַנ־טשיקאָווסקאַ און ביידע זי פערגוואַלדיגט.

דאָס געריכט האָט ביידע פערברעכער פער־משפּט אויף צו אַנדערטהאַלבען יאָהר אויסבעסע־רונגס הויז.

לעצטער טיי־אָוונד אין וו.י.ז.א.

דער פרויען־קלוב וו.י.ז.אַ. האָט דעם פער־גאַנגענעם מיטוואָכדיגען געוועהנליכען טיי־אָוונד פערוואַנדעלט אין אַ חמשה־עשר־חגיגאַלע מיט אַ זעהר אינטערעסאַנטען רעפעראַט פון רעדאַקטאָר יוסף העפטמאַן אויף דער טעמאַ: „די פרוי אין דער יודישער געזעצגעבונג.

ספּעציעל גוט האָבען זיך געפיהלט די פרויען, וועלכע האָבען מיטגענומען מיט זיך זייערע מע־נער אויסצוהערען דעם רעפעראַט! דער רעפערענט האָט בפירוש אָנגעוויזען אַז דער תלמוד איז זעהר הומאַניטאַר און דזשענטעלמעניש אין בעצוג צו דער פרוי...

דער רעפעראַט איז דעריבער זעהר וואַרים אויפגענומען געוואָרען דורך די פערזאַמעלטע.

שפּעטער האָט פרוי דאָקטאָר ספּעקטאָר מודיע געווען די פערזאַמעלטע, אַז די וו.י.ז.אַ. אָרדענט איין אַנ'אויספלוג (פאַר פרויען און אויך פאַר מע־נער) קיין פאַלעסטינאַ דורך וויען, איטאַליען, עגיפּ־טען קיין פאַלעסטינאַ, דער אויספלוג פאָהרט אַרויס פון לאָדז דעם 12. מערץ און וועט דויערען אַ חודש — ביז'ן 12. אַפּריל. אויף פורים וועט דער אויספלוג זיין אין פאַלעסטינאַ.

אין וויען וועט דער אויספלוג זיך צוזאַמענ־גיסען מיט אַנ'אַלגעמיין אייראָפּעאישען אויכפלוג און פון דאָרט צוזאַמענפאָהרען ווייטער.

פּראָפ. פייבישיס האָט שפּעטער געגומען שפּי־לען אַביסעל קלאַוויר, און אַלע פערזאַמעלטע האָבען מיטגעזונגען דעם בעקאַנטען ניגון און גע־מאַכט אַ פאַלעסטינער ריקוד'ל.

די שטימונג איז הוי־שטענדיג, אַ היימישע, געמיטליכע.

קאַסאַדעסוס

קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע

היינטיגען דאָנערשטאָג טרעט אויף אין פיל־האַרמאָניע דער וועלט בעריהמטער פּיאַניסט ראָ־בערט קאַסאַדעסוס.

קאַסאַדעסוס געהערט צו די בעסטע פּיאַניס־טען פון אונזער צייט, און זיין אינטערפּרעטאַציע פון אויפגעפיהרטע מוזיקאַלישע ווערק לאָזען אי־בער אויף די צוהערער אַנ'אונפערגעסליכען איינדרוק.

Dr. A. MAZUR
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז־קראַנקהייט ווי אויך שטום און שפּראַך־פעהלער
ווסכאָדניאַ 65, טעל. 66-01
(איינגאַנג אויך דורך פּיעטריקאָווער 46).

פאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.
היינט, זונטאָג, ד. 3. פעברואַר ד.י. 8.30 אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4)
אַ פאָרלעזונג (אין דער פוילישער שפּראַך)
אויף ד.ט.: „דער מהות אין איטאַליענישען רענעסאַנס"
פּרעלעגענט: ד"ר רודאָלף טויבענשלאַג. איינגאַנג פריי!
די נאָהענטסטע פאָרלעזונג:
דינסטאָג, ד. 5/2, 8.30 אָוונד אין לאָקאַל פון דער ציוניסט. אָרגאַניז. — ד"ר ע. לעווין אויף דער טעמאַ „דער פּראָדוקטיוויזירונגס־פּראָצעס פון יודישען לעבען".

ראטעוועט די בעסאראביער יודען.

אפעל פון הרב צירעלסאן צום אלעוועלטליכען יודענטום וועגן דרינגעג !

קישינעוו, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אין צוזאמענהאנג מיט דער שוידערליכער הונגער־קאטאסטראפע, וואס האט געטראפען די יודען אין בעסאראביען האט הרב צירעלסאן צוזאמענגערופען א פרעסע־קאנפערענץ אויף וועלכער ער האט ערקלערט: די ווירטשאפטליכע לאגע פון די יודען איז ממש קאטאסטראפאל. דער שרעקליכער הונגער אין קעלט בעדראהען דאס לעבען פון די יודען. די בעסאראבישע יודישע בעפעלקערונג אפעלירט צום אלוועלטליכען יודענטום וועגן דרינגענדער הילף, וואס זאל ראטעווען די יודען פון הונגער און אונטערגאנג. בלויז איין גאט ווייסט ווען די ראזינע גרעסטע טראגעדיע פון בעסאראבער יודענטום פון אלע צייטען וועט זיך ענדיגען, האט פערענדיגט הרב צירעלסאן.

די געשעהענישען אין ליטע.

וואלדעמאראס אין דימיסיע?

ווילנא, 2 (ספ. טעל.) דא זענען אנגעקומען ידיעות, אז אינמער'ן דרוק פון די מיליטערישע ספערען האט זיך וואלדעמאראס געזאלט אפגעבען אין דימיסיע.

קאוונא, 2 (ספ. טעל.) אין קאוונא האבען פערשטרייקט די סטודענטען פון אוניווערזיטעט.

מחלל געוועזן די סינאגאגע אין בראונשווייג.

בראונשווייג, 2. (יט"א טעלעגראפיש) פאר דער לעצטער צייט איז די היגע סינאגאגע 3 מאל געשענדעט געווארען דורך אומבעקאנטע כוליגאנעס. די כוליגאנעס האבען אפילו געפרובט די סינאגאגע אונטערצינדען, ס'איז זיי אבער נישט געלונגען די שארענס זענען אומבעדייטענד. די כוליגאנעס האט מען נישט געכאפט.

בעפאלען און פערוואונדעט דעם פאליצייליכען נונציוס אין מאדריד

בערלין, 2 (ספ. טעל.) בערלינער צייטונג ברענגט פון מאדריד, אז נעכטען אין אווענט האט עפיס א יונגערמאן אויסגעפיהרט א רעוואלווער אנפאל אויפ'ן פויפסטליכען נונציוש אין מאדריד, ווען דער לעצטער איז ארויסגעפאהרען מיט א דאמע אונטער דער שטאט.

דער אנפאלער האט אויסגעשאסען 4 מאל און ערנסט פערוואונדעט דעם נונציוש. ווען די פאליציי האט געפרובט דעם אנפאלער צו ארעסטירען האט ער געשאסען אין דער פאליציי און איינעם פערוואונדעט.

פרטים אין די סיבה וועגען דעם אנפאל זענען נאך נישט קלאר.

אמאנולאה ווידער אויפ'ן פערד.

ער האט שוין א נייעם פארלאמענט און מאכט ווידער רעפארמען.

ריגא, 2. (ספ. טעל.) לויט די ידיעות, וואס קומען פון מאסקווע, האט אמאנולאה שוין 14 טויזענד זעלנער גוט־אויסגעשולטע און זיכערע. דער קאמף איז צוליב די גרויסע פרעסט, אויפגעהאלטען. אמאנולאה האט אין קאנדאהאר בעפענט א צייטווייליגען פארלאמענט און ערקלערט, אז ער וועט אויך ווייטער פיהרען זיין רעפארמאטארישע טעטיגקייט, ווייל נאר אזוי ארום וועט ער קענען אפהיטען די אונאפהענגיגקייט פון אפגאניסטאן. אמאנולאה האט ערקלערט זיין ברודער זיינא יאמולאה אלס זיין נאכפאלגער.

טראצקי ווערט ארויסגעשיקט אין טערקיי

וואו ער וועט וואוינען אין דער סאוויעטישער אמבאסאדע.

בערלין, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער בשלוס ארויסצושיקען טראצקי'ן אין טערקיי איז אנגענומען געווארען אויף דער זיצונג פון פאליטביורא מיט 5 שטימען געגען 4 ביי איין אפגעהאלטענעם, געגען סטאלינ'ס פארשלאג האבען געשטימט קאלינין, רייקאוו, טאמסקי און בוכארין. דער פריהערדיגער בעשלוס ארויסצושיקען טראצקי'ן קיין בערלין איז אנערקענט געווארען פאר נישט בעקוועם. נאכדעם האט דאס פאליטביורא איינגעשטימט, אז טראצקי זאל פאהרען קיין אנגארא, וואו ער זאל וואוינען אין דער סאוויעטישער אמבאסאדע און זאל מעגען פערלאזען די אמבאסאדע נאר אין דער בעגלייטונג פון א רוסישען אין טערקישען בעאמטען. טראצקי פאהרט ארויס דירך באטום איבער קאנסטאנטינאפאל קיין אנגארא.

מאסקווא, 2 (ספ. טעל.) צוויי פארשטעהער פון דער צענטראלער קאמוניסטישער פארטיי זענען היינט ארויסגעפאהרען פון מאסקווע קיין אלמא אט, וואו ס'געפינט זיך טראצקי, כדי איהם צו בעגלייטען פון סאוועט־רוסלאנד קיין טערקיי. די „איזוועסטיא" איז מודיע, אז די אבטרופסים האבען בעקומען גענויע אינסטרוקציעס, מען מאכט זיי פעראנטווארטליך פאר טראצקי'ס לעבען. אין די טראצקישע קרייזען מיינט מען, אז די צוויי אפיטרופסים האבען בעקומען גענויע אינסטרוקציעס צו ערמארדען טראצקי'ן ווי באלד ער וועט זיך געפינען אונטער די גרעניצען פון סאוויעט־רוסלאנד.

קאמענעוו און זינאוויעוו ארעסטירט.

פאריז 2 (ספ. טעל.) דער „מאטען" מעלדעט, אז ס'געהען ארום קלאנגען, דאס קאמענעוו און זינאוויעוו זענען ארעסטירט געווארען. קיין בעשטעטיגונג פון דער ידיעה איז נאך נישט פערהאן.

אזעלכעס האט מען נאך נישט געהערט

שרעקליכע פייניגונג פון די קינדער אין סטודזשעניעץ.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש) אויפ'ן פראצעס וועגען פייניגען די קינדער אין אויסבעסערונגס־הויז אין סטודזשעניעץ, ווייזען זיך ארויס אלס מצה־אכזריות'דיגע פאקטען, וואס זענען בעגאנגען געווארען געגען די הילפלאזע קינדער.

אלס ערשטער ווערט אויסגעהערט דער עדות צעסארסקי, וועלכער מאלט די יסורים, וואס די קינדער זענען אויסגעשטאנען אין סטודזשעניעץ אין אזעלכע שרעקליכע פארמען, אז פיל פון די אנוועזענדע וויינען און דער ציוויל־מאהנער אדוואקאט קארנפעלד חלש'ט. דער געריכטס־דאקטאר האט איהם געמוזט ערטיילען הילף.

דער עדות דערצעהלט, אז די קינדער האבען צו עטליכע טעג דורכאנאנד נישט בעקומען קיין עסען און מ'האט זיי געשלאגען ביז'ן פערלירען דאס בעוואוסטזיין.

ער אליין דער עדות, איז געווען דארט אין סטודזשעניעץ, מ'האט איהם אזוי געשלאגען, אז מ'האט איהם צו בראכען די גלידער. אלס שטראף פאר עפעס א פערשולדיגונג האט ער געמוזט גרישען שטיינער, און אויסרוימען די אונרייניגקייטען פון קלאזעט מיט די בלויזע הענד. איינעם פון די יונגלעך האבען די ערציהער געשלאגען ביז טויט.

אנ'אנדער עדות דערצעהלט, אז בעת די קינדער אין סטודזשעניעץ האבען געהונגערט, האבען די דירעקטארען זיך געמאכט צו צוויי פוטערס א יאהר. דער פראצעס דויערט ווייטער.

שוידערליכער זעלבסטמארד פון א יונגער יודישער פרוי אין זד.־וואליא.

זי בעגיסט זיך מיט בענזין, צינדט זיך אונטער און שטארבט אין שרעקליכע י. ורים.

זד.־וואליא, 2 (טעלעפאניש. דאנערשטאג ביינאכט האט דא פאסירט א טראגעדיע, וואס האט אויפגערודערט די גאנצע שטאט. די 31 יאהריגע פרוי פון שלמה דוד עהרליך, חנה־רייזעל האט זיך אפגעגאסען מיט בענזין און זיך אונטערגעצונדען. ווען מ'איז אריינגעלאפען אין שטוב איז שוין אלץ געווען פערפאלען, מ'האט זי נישט געקענט אפראטעווען און זי איז אין גרויסע יסורים געשטארבען. חנה־רייזעל איז געווען א מוטער פון זעקס קינדער און די צווייטע פרוי ביי איהר מאן. איהר מאן איז א יוד פון א יאהר 70 איז געווען א רייכער מענש און האט עטליכע אייגענע הייזער, נאך זייער חתונה איז שוין פאריבער עלף יאהר. לעצטענס זענען די געשעפטען ביי זיי געגאנגען נישט צום בעסטען.

פרוי עהרליך האט אויסגענוצט דעם מאמענט ווען איהר מאן איז אין צווייטען צימער געווען פערנומען מיט עפיס אנ'אפרעכנונג און האט אויסגעפיהרט איהר טראגישען שריט.

די געשעהעניש האט אין אונזער שטעטעל ארויסגערופען א געוואלטיגען רושם.

אונטערדריקט דעם אויפשטאנד אין שפאניען.

מאדריד, 2 (ספ. טעל.) פאר'ן מיליטער־געריכט זענען ביז נעכטען אויסגעהערט געווארען 40 אפיצירען און 200 זעלנער. אויף דער שיף „בלאס דע לעזא" אין קארטאגען איז ארעסטירט געווארען דער קאפיטאן פון שפאנישען קריגס־פלאט — אגושטעל ריזא אונטער'ן פארוואורף, אז ער האט מיטגעהאלטען מיט די רעוואלוציאנערען.

די רעגירונג האט בעשלאסען צו בעשטראפען נישט די זעלנער, נאר די הויפט־לייטער פון דעם אויפשטאנד — די אפיצירען. דער ארעסטירטער געוועזענער פרעמיער סאנרעז גוערא נעהמט די גאנצע שולד פאר'ן צוגרייטען דעם אויפשטאנד אויף זיך. די איינפלוסרייכע קרייזען בעמיהען זיך אבער צו אינטערווענירען ביים קעניג אלפאנס לטובת איהם.

ווייטערע ארעסטען פון „צעירי ציון" אין אוקראינא.

מאסקווע, 2. (יט"א טעלעגראפיש) פון אוקראינע קומען א ידיעות וועגן ווייטערדיגע ארעסטען צווישען די צעירי ציון. אין ארעס זענען לעצטענס ארעסטירט געווארען 30 מיטגלידער פון די צעירי ציון, עהנליכע ידיעות קומען אן פון קיעוו.

די ארעסטירטע ווערען פערשיקט אין טורקעסטאן אויף פערשידענע טערמינען.

יודישע פאדערונגען אין סיים.

רעדעס פון די דעפוטאטען גרינבוים און העלער.

ווארשא, 2. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער האנערשטאגדיגער זיצונג פון סיים האט צווישען אנדערע אויך גענומען א ווארט רעפוטאט גרינבוים, וועלכער רעדט איבער א שעה צייט און זאגט צווישען אנדערען:

אונזער בעציהונג צום ביודזשעט איז אפהענגיג פון דער שטייער־בעלאסטונג אויף יודען און פון דעם עקוויוואלענט, וואס די רעגירונג גיט דערפאר דער יודישער בעפעלקערונג. די יודישע בעפעלקערונג צאהלט מעהר־ווייניגער 250 מיליאן זלאטעס שטייער, וועלכען עקוויוואלענט בעקומען די יודען פאר די ראזיגע גרויסע לאסטען? — א נישטיגע!

קיין יודישע בעאמטע או ארבייטער בעשעפטיגט נישט די מלוכה. די בעאמטע פון אמאל יודען בעלעכוויז דערהייטערט. אויף די יודישע סבעצ־יעלע בעדערפענישען האבען אלע ביודזשעטען, פון אלע מיניסטעריומס צוזאמענגענומען, בעשטימט א סומע פון 400 ביז 500 טויזענד זל.; וועט מען אפשר זאגען, אז די יודען געניסען פון אלע גוטע זאכען, וואס ס'גיט די רעגירונג, צוגלייך מיט אלע איבעריגע בירגער? — אדרבא, זאלען מיר נעהמען, אלס ביישפיל, דעם שול־וועזען. אין די מלוכה־גימנאזיעס זענען פערהאן מאקסימאל פון 5 ביז 6 פראצענט יודען. די יודען מוזען דעריבער אויסהאלטען איינענע שולען און צאהלען דעריף גרויסע כומען. אין די אוניווערזיטעטען עקזיסטירט פאקטיש דער „נומערוס קלאוזוס".

דאסזעלבע איז אויך מיט די איבעריגע בעדערפענישען פון דער יודישער בעפעלקערונג, און דערצו קומט נאך צו דאס ארויסשטויסען די יודען פון עקאנאמישען לעבען און טאמעווען אונזער ענטוויקלונג. ווען מיר שטעלען זיך אנטקעגען דעם אלעם — זאגט מען אונז, אז מיר האבען נישט קיין רעכט צו קעמפען. מיר ערקלערען דעריבער אלעמען, אז מיר וועלען נישט ערלויבען קיינעם אוועקצונעהמען ביי אונז דאס רעכט צו קעמפען פאר אונזערע רעכט, אפילו ווען מען וועט אונז פערטומלען מיט זיסע רייד.

דערמאהנענדיג דעם בעוואוסטען געשפרעך פון אויסערן־מיניסטער וועגען די מינדערהייטען — ערקלערט דער רעדנער, אז יודען האבען זיך קיינמאל נישט בעקלאגט אין אויסלאנד געגען דער פוילישער מלוכה. יודען בעקלאגען זיך נים, נור פארערען דאס, וואס ס'קומט זיי אלס בירגער פון לאנד. מען האט ד אגערערט, אז 600,000 יודען האבען בעקומען בירגערשאפט. אפילו אזא ערנסטער מענש, ווי פראפ. ריבארסקי, חזר'ט איבער דאס־זעלבע. פראפ. ריבארסקי איז אין דער אפאזיציע, אבער ווי ס'קומט צו יודען — גלויבט ער דעם מיניסטער אין אלעם, וואס ער זאגט. דער בעאמטער, וואס האט דעם אינערן־מיניסטער אונטערגעטראגען די ראזיגע ציפער, האט דאס א־ער געטאן בייזוויליג, אדער ער האט פשוט נישט פערשטאנען, וואס ער שרייבט. אין אלע וואיעוואדזטוועס אויף די קרעסען זענען דא בסך־הכל 400,000 יודען, און די בירגערשאפטס־פראגע איז נוגע געווען הויפטזעכליך די יודען אויף די קרעסען.

רעפ. קארנעצקי: א סך זענען געקומען צופאהרען פון רוסלאנד.

רעפ. גרינבוים: פון רוסלאנד זענען דאן געקומען קוים א 40,000 יודען. איהר, די רעכטע, זענט דאך דעמאלט געווען אין דער רעגירונג און געמאכט אלערליי שוועריגקייטען דער יודישער רעעמיגראציע.

מיניסטער סקלארקאווסקי מאכט ארדנונג אין שטוב און ער בעטראכט, א פנים, א געוויסע קאטעגאריע יודען, ווי עפים א מין מיסט, וואס מען דארף ארויסווארפען. די רעגירונג ווענדעט־אן בנוגע אונז, יודישע פיהרער, א מין סאלאן־באיקאט, זי וויל מיט אונז נישט רעדען. זי ערקלערט, אז זי וועט רעדען מיט די יודישע מאסען איבער אונזערע קעפ. מיר האבען אבער נישט ברעה צו בעהאנדלען די יודישע פראגען פון סאלאן־שטאנדפונקט. מיר בעטען נישט קיין חסד. מיר פאדערען, די רעגירונג מוז דעריבער מיט אונז רעדען, ווען מיר קומען צו איהר אין נאמען פון די יודישע מאסען. איבעריגענס, מיר דארפען נישט דא אויסרעכנען קיין ספעציעל־יודישע פראגען. ס'איז גענוג דורכצוועהען דעם ביודזשעט, כדי זיך איבערצייגען, אז יודען לעבען זיך שלעכט אין פוילען (א שטימע: „פון וואנען האבען יודען געלד, אויב נישט פון פוילען?") — זיי האבען פון זייער ארבייט. ווען א פוילישער מיניסטער וואלט געזאגט אין לאנדאן דאס, וואס איהר זאגט דא — וואלט איהר געוועהען, וואס פאר א רעזולטאטען דאס וואלט געהאט.

רעפ. גרינבוים בעריהרט אויך די פראגע וועגען עטאטיזם, וואס טראגט אין זיך אנ'אויסגעשפראכען אנטיסעמיטישען כאראקטער, און ענדיגט דערמיט, אז דער ביודזשעט עקספלאאטירט די יודישע בעפעלקערונג, נישט געבענדיג זיי קיין שום עקוויוואלענט דערפאר.

אויף דער פרייטאגדיגער זיצונג האט צום ביודזשעט פון ארבייטס־מיניסטעריום גענומען א ווארט רעפ. העלער, וועלכער האט אנגעוויזען דערויף ווי אזוי דאס מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכע שוץ בעהאנדעלט די יודישע וואוילטעטיגקייטס־אינסטיטוציעס.

די יודישע יתומים־צענטראל האט א השגחה איבער 14000 יתומים און 120 אינסטיטוציעס, איהר ביודזשעט בעטרעפט 7 מיליאן זלאטים, דער דעפיציט 2 מיליאן. די יתומים־צענטראלע בעקומט פון דער רעגירונג גראשענס, דער רעדנער פאדערט, אז די רעגירונג זאל לכל הפחות רעקען 5 פראצענט פון ביודזשעט דאס הייסט 350 טויזענד זלאטים.

דער „טאז" האט 114 אנשטאלטען אין 56 ערטער, דער ביודזשעט בעטרעפט 2 און א האלבען מיליאן זלאטים און בעקומט ווייניגער ווי א האלבען פראצענט. דער רעדנער פאדערט פאר טאז 120 טויזענד זלאטים. דאן זאגט רעפ. העלער; איך וועל עפים מודיע זיין וואס וועט סיי דער רעגירונג און סיי דעם סיים הנאה טון, נאך א 2־יעהריגער הפסקה האט זיך אויפסניי אנגעהויבען די עמיגראציע קיין פאלעסטינא, אין דער עמיגראציע שפילט די גרעסטע ראל דער החלוץ. 2000 אזעלכע חלוצים ארבייטען איצט אין פוילען, און האבען די בעסטע קוואליפיקאציעס און בעקומען ארבייט אפילו ביי נישט אנדער יעד די רעגירונג האט ביז איצט נישט געגעבען קיין גראשען, דער רעדנער פאדערט אל התחלה פאר'ן החלוץ 5000 זלאטים א חודש.

„ארט", וועלכע האט א ביודזשעט פון 750 טויזענד זלאטים האט אין יאהר 1926 בעקומען פון דער רעגירונג 1000 זלאטים אין 1927 — 2000 זלאטים. מ'גיט נישט קיין קאנצעסיעס אויף פראפ. שולען, וועלכע ווערען נישט געפיהרט אין דער פוילישער שפראך, אויף קאנצעסיעס ווארטען: קאוועל, ווילנא, ביאליסטאק, גראדנע, לידא, לוצק, טארנאוו, קאברין א. א. שטעט. רעפ העלער רעדט אויך וועגען די יודישע קאאפעראציע און נעהט איבער צו דער פראגע וועגען רעכט אויף ארבייט, פון די 2 מיליאן ארבייטער און אנגעשטעלטע וואס ארבייטען אין די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען דארף מען צונעהמען 200 טויזענד יודען.

בלוטיגע געשלעגעז מיט מענשליכע קרבנות.

(—) פרייטאג ארום 6 אזייגער פארנאכט זע-
נען פונ׳משענק אויף דרעוונאווסקא, לעבען נאווא-
מ׳עסקא ארויסגעגאנגען עטליכע ארבייטער שטארק
בגלופין. די שיכורע האבען אין א געוויסען מא-
מענט זיך צוקריגט, און צ שלאגען. אין גאנג זע-
נען באלד געלאזט געווארען מעסערס.

עמיצען איז איינגעפאלען צו לויפען נאך
פאליציי, און עס זענען טאקי באלד אנגעקו-
מען פאליציאנטען. די שלעגער האבען, דערזעהענ-
דיג די פאליציי-מונדירען זיך געלאזט לויפען.
אויפ׳ן שלאכט זענען געבליבען ליגען: דער שווער-
פע׳וואונדעטער, 41-יעהריגער איגנאצי קרישקע-
וויטש און דער 44 יעהריגער אנטאני גלאמענדא.
קרישקעוויטש האט בעקומען צוויי טיפע וואונדען
אין ברוסט און איינע אין בויך. פונ׳ם בויך זענען
ביי איהם ארויס די קישקעס און א האפנונגסלאזען
צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.
לאמענדא האט בעקומען לייכטערע וואונדען
און די פאגאטאוויע האט איהם, נאכ׳ן ערטיילען
די ערשטע הילף, אפגעפיהרט א היים.

*

(—) דער צווייטער בלוטיגער געשלעג איז
פארגעקומען אין ווידזעוו אויף גלעמבאקע 110
וואו דער 23 יעהריגער סטעפאן ראגושעווסקי האט
בעת א געשלעג דערלאנגט מיט א פלאש אין קאפ
אריין דעם 41 יעהריגען יאן ראגושעווסקי א
מויערער.

Dr.
Rachela Lewi
פאנסקא 24, טעל. 42-72
צייקנעקעהדט
ויפנאהם-שעה׳ן פון האלב 3 ביז 4 נאכמיטאג.

היינט — א פארלעזונג
אין פאלקס-אוניווערזיטעט.

היינט זונטאג, 8,30 אווענד קומט פאר אין
לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צע-
געלניאנא 4) א פארלעזונג אין דער פוילישער
שפראך פון ד״ר רודאלף טויבענשלאג אויף ד. ט.
„דער מהות פון איטאליענישען רענעסאנס“, דער
איינגאנג איז פריי. —

„האלקא“
אין פילהארמאניע.

היינט, זונטאג, דעם 3. פעברואר 4 אזייגער
נאכמיטאג טרעטען אויף אין פילהארמאניע די
שוישפילער פון דער ווארשאווער אפערע וועלכע
וועלען אויספיהרען די בעקאנטע אפערע אין 4
אקטען „האלקא“, מיט׳ן אנטייל פון בעריהמטען
ארטיסט און העלדען-טענאר פון דער ווארשאווער
אפערע ה׳ סטאניסלאוו גרוזשצינסקי.
די מוזיקאלישע לייטונג אונטער די אנפיה-
רונג פון דיריגענט ה׳ טעאדאר רידער.

מעלדונגען.

אכטונג, שלייטען הענטשקע-ארבייטער

היינט זונטאג, דעם 3. פעברואר 7 א זייגער
אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון „פועלי
אמוני ישראל“ ווסכאדניא 66 א פאך-פערזאמלונג.
אלע הענדשקע-ארבייטער ווערען געבעטען צו קו-
מען פינקטליך. 4209 דער ארגאניזיר קאמיטעט.

אכטונג, „שעורי-ערב׳ס“ לאדז.

מיר מאלדען אלע שעורי-ערב׳ס דאס היינט,
זונטאג פ׳ משפטים דעם 3. פעברואר קומט פאר
אין לאקאל סאלגא 7 א קאנפערענץ פון אלע
שעורי-ערב׳ס-דעלעגאטען בכדי צו גריגדען א צענ-
טראלע פון אלע שעורי-ערב׳ס. די אלע שעורי-
ערב׳ס וועלכע האבען זיך יעצט נישט ערהאלטען
קיין איינלאדונגען ווערען געבעטען צו שיקען זייע-
רע דעלעגאטען 4212
דער צייטווייליגער קאמיטעט.

די פערוואלטונג פון די קאמענדא און די לאדזשער פרייוויליגע פייערלעשער
ערקלערען קאטעגאריש, אז זיי זאמלען נישט קיין אנאנסען
פאר קיין שום אלבום ווי אויך נישט פאר קיין שום איינמאליגע אויסגאבע.

ס׳ווערען געזוכט
אויף אלע ערטער
פערזאנען אלס פיליע-לייטער
בעזונדערע קענטנישען, לאגער אדער בעטריבס-קאפיטאל ווערט נישט
געפאדערט. חודש איינקונפט צירקא 200-150 דאלאר. אנפראגען אונטער
„THE NOVELTY“
VALKENBURG, LIMBURG, HOLLAND.

Dr. J. HERSZFINKIEL
צייקנעקעהדט.
ספעציאליסט פון קינדער-קראנקהייטען
זאוואדזקא 15, טעל. 87-11.
נעהמט אן פון 8—9½ און פון 3—5 נאכמיטאג.

צו פערמיטען
אצימער מיט בעזונדערן איינגאנג
פאר איינעם אדער צוויי אינטעליגענטע מענשען
אויף א צענטראלער גאס.
אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „קאשטשושקי“.

גאלשטיינער, לעבער,
געלבזוכט-ליידענדע
דער איבעראל-בעריהמטער אבער-פעלדשער
ה׳ זינגער פון ווארשא נעמט אן יעדען
זונטאג און מאנטאג ביי ה׳ זאקס
פיעטריקאווער 6 ווי איהר וועט אויך בעקומען
א אימזאנסטע בראשור וועגען אייער שלאפקייט,
וואס וועט אייך פיל נוצען ברענגען פון 12 ביז 6.

וויכטיג פאר פרויען!
ווילסט, אז דיין מאן זאל דיך ליבען, מא זארג איבער דעם
עסטעט שען אויסזעהען פון דיין האוזונג. דאס שענסטע
צוהרונג פון א שטוב איז א בילד, שפיגעל אדער
א לאנדשאפט, וואס מ׳קען בעקומען אויף אויס-
צאהלונגען, אהן צורעכנען פון פראצענטער צו 2 זל.
וועכענטליך ביי דער פירמע
A. KASPROWICZ i S-ka
בעוועלב אויף אבראמאוויטש 7 (פריהער גובע-נאטארסקא).
בעמערקונג: קיין שום אגענטען אויף ארומצוטראגען
בילדער אין די הייזער, בעשעפטיגען מיר נישט.

א יונגערמאן
מיט א קאפיטאל פון 1000
דאלאר וויל צוטרעטען צו
אנ׳איינגעפיהרט געשעפט פון
וואס פאר א בראנזשע מ׳זאל
נישט זיין. בעפארצוגט איז
די טעקסטיל-בראנזשע. צו
ערפאהרען ציגעל-אם 8
ח. 1 פון 8—9 אווענד.

קאליגראף
ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף
זאוואדזקא 19, 1-ער
שטאק, און לערנט אויס
שעהן און שנעל שרייבען.

Zgubiłem 2 protesty:
1) Protest na 500 zł., wystawca A. Szerman, na zlecenie Rozenberga i Rozenbluma, wlatny w Rownie dn. 31 grudnia 1928 r., zaś 2) protest na 150.— zł. wystawca Langfus. Powyższe protesty są unieważnione. Zwrócić je za wynagrodzeniem pod adresem Łódź, Lipowa № 3, u Eilenberga. 4201

א טיכטיגער
טאמבורירער-
געזעלען
צו קאנפעקציע. ווערט
געזוכט ביי רינגארט,
פל. וואלנאשטשי 10.

אגעוועלב
מיט א וואוינונג
פון זאפארט צו פערמי-
טען וואלטשאנסקא 116.
ערפאהרען ביים וועכטער.

א טיכטיגער
טריקאטאזש-
מייסטער
מיט פיל-יעהריגער פראק-
טיק זוכט א פאסטען
אפערטען אונטער „א.ב.“
אין אדמ. פון דער צייטונג

פון זאפארט
איבערצוגעבען א
שטוב מיט א קוך
קאנסטאנטינער 45 צו
ערפאהרען זגערזשער 8
ביי גורא.

צוליב אבריזע
וויל איך איבערגעבען
א שטוב
מיט א קוך
מעבלירט.
אפערטען אונטער Wyjazd

ס׳ווערט געזוכט
א שותף
אונטערנעהמונג אין מיין מערק-
שטעל א דאמען-מאגאזין
שניידער. אם רעפן אונטער
„שותף“ אין אדמינ סטר.

א לערן-
יונגעל
צו מענער בעשטעלטע
ארבייט קען זיך מעלדען
ביי האפמאן
ווסכאדניא 61, וו. 1.

א נייה-מאשין
„פפאף“
ביליג צו פערקויפען
גדאנסקא 90 וו. 8.

איבערצוגעבען
אקליינגעוועלב
אין בעסטען פונקט,
צו ערפאהרען צעגעל-
ניאנא 42 ביי
גאטטעסדינער.

AGENCI
potrzebni.
Oferty do administracji pod „M. Ł.“

למען הכל יודעים!
דערמיט מאך איך בעקאנט,
אז דעם אנאנס אונטער דעם
זעלבען קעפל אין פרייטאג׳-
דיגען נומער „נייער פאלקס-
בלאט“ האב איך נישט אויס-
געגעבען קיין שום ענטשול-
דיגונג און די אויפגעבער פון
דעם געמעלשטען א נ א נ ס
פינקעלשטיין און זיין
שותף ש. וייל ער, וועל איך
צוציהען צו געריכטליכער
פעראנטווארטליכקייט פאר
אפנטערשרייבען מיין נאמען
אהן מיין וויסען אונטער דעם
פרייטאג׳דיגען אנאנס.
ה. פרידמאן,
קילינסקי 104.

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszednego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527) na rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 roku o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów oraz cegły (Dz.U.R.P. Nr. 87, poz. 761) oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom miasta Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 144 z dnia 1 lutego 1929 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

1. Na przetwory zbóż chlebowych za 1 kg.

W HURCIE:

mąka żytnia 70%	. . .	—
„ pszen 65%	. . .	—

W DETALU:

mąka żytnia 70%	. . .	— zł.
„ pszen. 65%	. . .	73 „
chleb żytni pytl. 70%	. . .	47½ „
„ razowy	. . .	42 „
bułki	. . .	1.05 „
1 bułka o wadze minim. 4½ dkg.	. .	05 „

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I-ej Instancji według art. art. 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych**, o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu

Łódź, dnia 2 lutego 1929 roku.

Wiceprezydent m. Łodzi (—) Dr. E. WIELIŃSKI.

הילפס-פעראיין „תומכי אורחים“

היינט, זונטאג, דעם 3. פעברואר ד. י., 4 א זייגער נאכמ. קומט פאר אין פעראיינס-
לאקאל אויף פאמארסקא 18 די

יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-אָרדנונג:

1) ערעפנונג; 2) וואהל פון א פרעזידיום און אססעסארען; 3) פארלעזען דעם פראטאקאל
פון דער לעצטער גענעראל-פערזאמלונג; 4) בעריכט פון דער טעטיגקייט; 5) בעריכט פון דער רע-
ווידיאנס-קאמיסיע; 6) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 7) בעשטעטיגען א בודזשעט
אויפ׳ן יאהר 1929 און 8) פערשידענע פארשלאגען.

בעמערקונג: לויט 19 § פון די סטאטוטען וועט ביי נישט א גענוגענדע צאהל אנוועזענדע מיט-
גלידער, פארקומען די פערזאמלונג צום צווייטען טערמין דעמזעלבען טאג
3923 פינקטליך 6 אווענד. לויט 17 § וועלען קענען אנטיילנעהמען אין דער פערזאמלונג
נור די יעניגע מיטגלידער, וואס האבען איינגעצאהלט מאנאטס-בייטראג ביז יאנואר 1929.

ס׳ווערט צוגעשיקט איינלאדונגען צו די מיטגלידער.
מיט אכטונג
די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים“

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 46 א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינפון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . —60 . . . . . 4 „
פאר א מיליטער-זייטע: נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . . 18— . . . . . 8 „
מיטער דער שפאס 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.